

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Moralia

Plutarchus

Francofurti, 1620

Liber I

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1372)

Ξέρξης μὲν γὰρ αὐτὸ παρόντος ὑπομάστιγων μόλις ὄπτασεν
 ὠθούμενοι παροσφέροντο τοῖς Ἑλλησιν· ἐν τῷ Πλαταιαῖς, ὡς
 εἴποιεν, ἑτέρας ψυχὰς μεταλαβόντες, λήματι μὲν καὶ ῥώμῃ
 ἕχθησόντες ἦσαν· ἢ δὲ ἐαθὴς ἔρημος οὐσα ὄπλων ἐδηλώσατο
 σφέας. πρὸς γὰρ ὀπλίτας εὐόντες γυμνήτων ἀγῶνα ἐποιέον-
 το. τί οὖν παρῆστιν ἐνδοξὸν ἢ μέγα τοῖς Ἑλλησιν ἀπὸ κείνων
 τῶν ἀγῶνων, εἰ Λακεδαιμόνιοι μὲν ἀόπλοις ἐμάχοντο, τοῖς
 δὲ ἄλλοις ἢ μάχη παρόντας ἔλαττε, κεινὰ δὲ πολυάνδρια
 πρὸς μὲν τοῖς ἑκάστου, ψυδῶν ὅ γε γαμμάτων μεσὶ τρίπο-
 δεσ ἐστάσι καὶ βωμοῖ παρὰ τοῖς θεοῖς, μόνος δὲ τάλητὸς Ἡ-
 ἐρόδοτος ἔγνω. τοῖς δὲ ἄλλοις ἀπὸ πῶτας αἰθερῶσι ὅσοι λό-
 γον Ἑλλήνων ἔχουσιν, ἐξηπάτηκεν ἢ φήμη τῶν τότε κατορ-
 θωμάτων, ὡς ὑπερφυδὴν ἡγορούμενος, τί δὴ ταῖς γραφικῆς ἀ-
 νήρ, καὶ ἡδὺς ὁ λόγος, καὶ χάρις ἐπέσει καὶ δεινότης καὶ ὄρα τοῖς
 διηγήμασι· μύθον δὲ ὡς ὅτι αἰδοῦς ἐπιταμύως μὲν ἔ, λι-
 γυρῶς δὲ καὶ γλαφυρῶς ἠγρόδκεν, ἀμελέει ταῦτα καὶ κη-
 λεί καὶ παροσάγεται πῶτας. ἀλλ' ὡς παρ' ἐν ῥόδοις δεῖγμα-
 ταιεῖδα φυλάττεσθαι πῶ βλασφημίαν αὐτῶ, καὶ μι-
 κρολογίαν λείοις καὶ ἀπαλοῖς ῥήμασιν ὑποδεδυκῆσαν
 ἵνα μὴ λάθωμεν ἀπόποις καὶ ψυδῶσι παρὰ τῶν ἀείρων
 καὶ μεγίστων τῆς Ἑλλάδος πόλεων καὶ ἀνδρῶν δόξας λα-
 βόντες.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ, ΠΕΡΙ
 Τῶν ἄρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις
 βιβλία ε΄.

BIBLION PRWTON.

ΕΛΛΟΝΤΕΣ τὸν φυσικὸν πῶτα δώσειν
 λόγον, ἀναγκαῖον ἠγρούμεθα δι' οὗτος ἐν ἄρ-
 χῆς διελέσθαι τὴν τῆς φιλοσοφίας παρ-
 ματεῖαν ἢ εἰδῶμεν τί ἐστὶ, καὶ πόσον μέ-
 ρος αὐτῆς ἢ φυσικὴ διεξοδος. οἱ μὲν οὖν
 Στωικοὶ ἔφασαν, τὴν σοφίαν, εἶ τῶν θεῶν
 τε καὶ αἰθερῶν ἐπιτήμιον· τὴν δὲ φιλοσοφίαν, ἀσκησιν τέ-
 χνης ἐπιτηδεύει· ἐπιτηδεῖον ὅτι μίαν καὶ ἀιωπάτω, τὴν ἄρετήν.
 ἄρετας δὲ τὰς ἡθικῶν τρεῖς, φυσικῶν, ἠθικῶν, λογικῶν.
 δι' οὗ αἰτίαν καὶ τεμερεῖς ἐστὶν ἢ φιλοσοφία, ἢ τὸ μὲν φυσικόν,
 τὸ δὲ ἠθικόν, τὸ δὲ λογικόν. καὶ φυσικόν μὲν, ὅταν παρὰ χόσμου
 ζητῶμεν, καὶ τὸ ἐν χόσμῳ ἠθικόν δὲ, τὸ κατηχολημένον παρὰ
 τὸν ἀνθρώπινον βίον· λογικόν δὲ, τὸ παρὰ τὸν λόγον, ὃ καὶ ἀφ-
 λεκτικὸν καλεῖσιν. Ἀριστοτέλης ὅτι καὶ Θεόφραστος, καὶ ἄλλοι
 πρῶτοι οἱ παλαιότεροι διέδδον τὴν φιλοσοφίαν ἕτως· ἀναγ-
 κῶν τὸν τέλφον ἀνδρα καὶ θεωρητικὸν εἶ τῶν ὄντων, καὶ παρ-
 κτικὸν τῶν δειόντων. τῶν δὲ ἕξ ἐστι καὶ ἑκ τῶν πτωσιδεῖν. οἶον,
 ζητεῖν εἰ ζῶν ἢ μὴ ζῶν ὁ ἥλιος, εἰ παρ' ὄρα. ὃ τῶν ὅτι ζητῶν,
 θεωρητικὸς ἐστὶν. ὅσα δὲ γὰρ πλεονεχῶν τῶν ἢ ὅσα ζητεῖται.
 ὁμοίως εἰ ἀπειρος ὁ χόσμος ἐστὶ, καὶ εἰ ἐξω τῶ χόσμου ἐστὶ. F

fit necne, siquidem videtur. hoc qui quaerit, in contemplatione versatur: nihil enim aliud considerat, quam quid rei sit. itidem qui disputat de infinitate mundi, aut an extra Vniuersum aliquid exstet. Ista omnia sunt contēplationis.

A Nimirum Xerxe ipso praesente aggre à tergo flagel-
 lis impulsus cum Graecis congressi sunt barbari: ad
 Plataeas aliis animis sumtis, audacia quidem (inquit
 Herodotus) & robore inferiores non erant: sed ve-
 stis armorum expers ipsis nocuit, cum nudi aduer-
 sus grauis armaturae hostem pugnarent. Quid ergo
 relinquitur magnum aut memorabile Graecis ex
 istis certaminibus? quando Lacedaemonii cum in-
 ermibus pugnaverunt, reliquos praesentes praelium
 fefellit, inania polyandria ubique coluntur, menda-
 cium inscriptionum pleni tripodes, plenae arae stant
 coram diis: denique solus Herodotus veritatem ha-
 bet cognitam: reliquos omnes homines, quicumque
 aliquam Graecorum rationem habent, decepit fama
 istorum facinorum, ut praecelas & admirandas res
 gestas putarent. Quid ni? Homo est scribendi gna-
 rus, oratio iucunda, venustate & vi quadam praedi-
 ta, & narrationibus inest elegantia, ac
 Sermonem, veluti cantor
 non quidem scite, sed tamen suauiter proposuit.
 Verum sicut in rosa cantharides, ita haec cauendae
 sunt calumniae eius & inuidia, sub laeuius & te-
 neris latentes figuris verborum: ne per impruden-
 tiam absurdas & falsas de praestantissimis atque ma-
 ximis Graeciae viribus & viris opiniones concipi-
 amus.

PLVTARCHI DE PLACI-
 tis philosophorum, hoc est, breuis recen-
 sionis sententiarum de rebus natu-
 ralibus. LIBRI V.

LIBER I.

D

V M instituerimus naturae co-
 gnitionis rationes explicare, i-
 psam rem hoc flagitare censui-
 mus, ut principio statim philo-
 sophiae totam tractationem in suas
 diuideremus partes: ut liquere
 possit, quid sit, & quanta eius pars
 sit physica, seu naturae rerum enarratio. Stoici pro-
 nunciarunt, sapientiam esse rerum diuinarum hu-
 manarumque scientiam: philosophiam, quod est
 sapientiae studium, exercitationem esse artis ad sa-
 pientiam accommodatae. talem autem esse arte vni-
 cam ac supremam, virtutem. virtutes, quae suo com-
 plexu latissime pateant, tres esse: naturalem, mora-
 lem, differendi. itaque etiam philosophiam habere
 tres partes, naturalem, moralem & differendi. Natu-
 ralem esse cum de mundo, & iis quae in mundo sunt,
 disputamus. moralem, quae occupatur vitae humanae
 rationibus. logicam (sic enim Graeci rationem differendi
 appellat) quae circa orationem versatur, eademque ab
 ipsis dialectica dicitur. Aristoteles & Theophrastus,
 omnesque fere peripatetici, hac ratione philosophiam
 distribuerunt: quam explicabo. Virum perfectum ne-
 cesse est & cognitione rerum instructum esse, & a-
 ptum ad faciendum in actionibus humanis officium.
 Patet hoc exemplis propositis. Queritur Sol animal

Patet hoc exemplis propositis. Queritur Sol animal

Rursum quaeritur quomodo vita sit instituenda, quomodo liberis conueniat praesse, quomodo gerendus magistratus, quo pacto leges ponendae. Omnia haec agendi causa quaeruntur, & qui haec tractat, vir agendis rebus intentus (ita practicum exprimeret Graecorum liceat) dicitur.

Quid sit natura. CAP. I.

QUANDO praemanibus habemus rerum naturalium contemplationem, necessitate hoc exigere puto, ut quidnam sit natura, patefaciam. Absurdum enim est aggredi dissertationem de natura rerum, cum nondum sit explicatum quid valeat naturae vocabulum. Est itaque natura, si Aristotelem audimus, principium motus ac status ei rei, in qua inest primo, & non per accidens. Omnia enim quae sub conspectu veniunt nostrum, quae neque fortuito sunt, neque necessario, neque diuina sunt aut diuinitus effecta, naturales res dicuntur, suamque habent propriam naturam: ut terra, ignis, aqua, aer, stirpes, animalia. praeterea haec quae gigni cernimus, imbres, grandines, fulmina, procellae, venti. Habent enim haec principium quoddam, cum nihil eorum sit aeternum, sed quodam a primordio sit natum. Atque haec quidem, ut animalia, ut stirpes, initium habent sui ortus: primumque in iis principium est natura, non motus modo, sed etiam status. quae enim principium motus nata sunt, eadem finire etiam possunt. Itaque & motus & quietis principium est natura.

Discrimen principii & elementum. CAP. II.

ARISTOTELES ac Plato, & qui ab eorum sunt secta, differre a principio elementum dicunt. Thales Milesius pro eodem utrumque habet: cum quidem longissime a se inuicem distent ista. elementum enim omne compositum est: principia neque composita sunt, neque effecta. Verbi gratia, elementa vocamus terram, aquam, aerem, ignem. Principia ideo dicuntur, quod nihil est eis prius ex quo nascantur. non enim principii nomen ei debetur, quod natum est alicunde: sed huic potius, ex quo id est natum. Terrae autem & aquae ortu prior est materia ex qua existunt, forma carens ipsa, & specie: tum ipsa forma, quam vocamus entelechiam: tertium priuatio. Falsa itaque est Thalesis sententia.

Quae sint principia. CAP. III.

IDEM THALES principium rerum esse dixit aquam. videtur autem princeps philosophiae hic fuisse, & ab eo secta Ionica nomen duxit. Plurimae enim fuerunt successiones philosophorum. Hic cum in Aegypto philosophiae opera dedisset, Miletum rediit etate iam gravior. Quod autem ex aqua omnia orta sint: in quibus eam omnia suo interitu resoluuntur, id ex eo primum coniecit, quod semen, omnium animalium principium, humidum est. inde fit probabile, omnia ex humore nasci tanquam principio. Deinde, quia omnes stirpes humido aluntur, idque suae fecunditatis causam habent, eoque destituta exarescunt. Praeterea quoniam ipse Solis stellarumque ignis aquae exhalationibus aluntur, ipseque adeo mundus. Itaque etiam Homerus aquae omnium rerum primordium adscribit, hoc versu:

Oceanus cunctis praebet primordia rebus.

ANAXIMANDER, Milesius & ipse, principium rerum infinito adscribit, ex quo omnia fiunt, & in quod omnia dissoluantur: ideoque etiam nasci infinitos mundos, & interitu suo ad id redigi, ex quo erant orti, tradit. additque infinitum propterea esse, ne aliquando ortus rerum deficiant atque subsistant.

Αὐτὰ γὰρ πάντα θεωρητικὰ. ζητῆται πῶς πάλιν βιοτεύειν, καὶ πῶς παρῆσθαι τέκνων παρρησίᾳ, καὶ πῶς ἀρχὴν, καὶ πῶς νομοθετεῖν. Αὐτὰ γὰρ πάντα ἐνεκα τῆς ἀρετῆς ζητῆται καὶ ἐστὶν ὁ τοῦτοπος παρακτικὸς αἰὴρ.

Τί ἐστὶ φύσις. α.

ΕΠΕΙ δὲ παρῆσθαι ἡμῖν τὰ φυσικὰ θεωρῆσαι, ἀναγκαῖον ἡγήσομαι δηλώσαι τί ποτὲ ἐστὶν ἡ φύσις. ἀποποιῶ γὰρ τὴν ἐξ ἄσθαι μὲν φυσιολογεῖν, ἀγνοεῖν δὲ αὐτὸ τὸ τοῦ τῆς φύσεως διώμα. ἐστὶν οὖν, καὶ τὸν Ἀριστοτέλει, φύσις, ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἡρεμίας, ἐν ᾧ παρῆσθαι ἐστὶ καὶ ἔχει συμβεβηκός. πάντα γὰρ τὰ ὁρώμενα ὅσα μὴτε ἀπὸ τύχης, μὴτε ἀπὸ ἀνάγκης, μὴτε ἐστὶ τεία, μὴτε τοιαύτῳ αἰτίαν ἔχει, φυσικὰ λέγεται, καὶ φύσιν ἰδίαν ἔχει. οἶον, γῆ, πῦρ, ὕδωρ, αἶψα, φυτὰ, ζῷα. ἐπὶ τῶν αὐτὰ τὰ γινόμενα, ὁμοίως, χαλαραί, κεραινοί, παρησῆρες, ἀνεμοί. Αὐτὰ γὰρ ἀρχὴν ἔχει πάντα. ἔχει γὰρ ἐξ ἀνάγκης ἐκαστον τούτων ἐστὶν, ἀλλὰ ἀπὸ πινος ἀρχῆς γίνονται. καὶ αὐτὰ μὲν οἶον ζῷα, φυτὰ, ἀρχὴν κινήσεως ἔχει. ἐπὶ τούτοις ἡ φύσις ἀρχὴ παρῆσθαι ἐστὶ, καὶ ἔχει μόνον κινήσεως, ἀλλὰ καὶ ἡρεμίας. ὅσα γὰρ ἀρχὴν κινήσεως ἔλαβεν, αὐτὰ διώματα λαβεῖν καὶ τελευτῶν. ἀπὸ τῆς οὖν ἡ φύσις ἀρχὴ κινήσεως ἐστὶ καὶ ἡρεμίας.

Τίμι ἀρετῆς ἀρχὴ καὶ σοφείον. β.

Οἱ μὲν οὖν παρῆσθαι Ἀριστοτέλει καὶ Πλάτωνα ἀρετῆς ἀρχὴν ἡγήσασθαι ἀρχὴν καὶ σοφεία. Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος αὐτὸν νομίζει ἀρχὴν καὶ σοφεία. πλείστον δὲ ὅσον ἀρετῆς ἀρχὴν ἀλλήλων. τὰ μὲν γὰρ σοφεία, ἐστὶ συμβεβηκός. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς φανερὸν ἐστὶ ἔτε συμβεβηκός, ἔτε ἀποτελέσματα. οἶον, σοφεία μὲν καλῶ μὲν, γῆ, ὕδωρ, ἀέρας, πῦρ. ἀρχῆς δὲ λέγεται ἀπὸ τῆς οὐκ ἔχει τὴν ἀρετῆς ἐπὶ οὐκ ἔχειται, ἐπὶ οὐκ ἔστι ἀρχὴ τῆς οὐκ, ἀλλὰ ἐκείνο ἐξ οὐκ ἔχειται. τῆς δὲ γῆς καὶ τῆς ὕδατος ἐστὶ πάντα παρῆσθαι, ἐξ οὐκ ἔχοντες ἢ ὑλη, ἀμορφος οὕσα καὶ ἀσφῆς. καὶ τὸ εἶδος, ὁ καλοῦ μὲν ἀτελείαν καὶ ἡσέτησις. ἀμφοτέρω οὖν ὁ Θαλῆς, σοφείον καὶ ἀρχὴν λέγων ὁ ὕδωρ.

Περὶ τῆς ἀρχῆς, τί εἰσὶν. γ.

ΘΑΛΗΣ ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀπεφήνατο τὸ ὕδωρ. δοκεῖ δὲ ὁ αἰὴρ τῆς ἀρετῆς τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἀπὸ αὐτῆς Ἰωνικὴ ἀρετὴ παρῆσθαι. ἐγίνοντο γὰρ πλείστοι ἀρετῆς ἀρχὴν φιλοσοφίας. φιλοσοφίας δὲ ἐν Αἰγύπτῳ ἡλθεν εἰς Μίλητον παρῆσθαι. ὅς ἐξ ὕδατος φησὶ πάντα εἶναι, καὶ εἰς ὕδωρ πάντα ἀναλύεσθαι. σοφεία δὲ ἐκ τούτου παρῆσθαι, ὅτι πάντων τῶν ζώων ἡ γῆ, ἀρχὴ ἐστὶν, ὕδωρ οὕτως εἶκος καὶ τὰ πάντα ἐξ ἡεροῦ τῆς ἀρχῆς ἔχον. δόξα τερρον, ὅτι πάντα τὰ φυτὰ ὕδωρ τρέφεται καὶ καρποφορεῖ, ἀμορφοῦ δὲ, ἐπαινεταί. τερρον, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ τῆς ἡλίας καὶ τὸ τῶν ἀστέρων, ταῖς τῶν ὕδατων ἀναθυμιάσει τρέφεται, καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος. ἀπὸ τῆς καὶ Ὀμηροῦ αὐτῶν τῶν ἡμεῖς ἀπὸ τῆς οὐκ ἔστι, καὶ τῆς ὕδατος, ὁ καλῶς ἡμεῖς πάντας τέτυκται. Ἀναξίμανδρος δὲ ὁ Μιλήσιος φησὶ τῶν ὄντων τῶν ἀρχῆς ἐστὶ τὸ ἀπειρον. ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίνονται, καὶ εἰς τὸ πάντα φθίρεσθαι. διὸ καὶ ἡμεῖς ἀπείρους κόσμους καὶ πάλιν φθίρεσθαι εἰς τὸ ὅς ἔγινεται. λέγει οὖν, ἀπὸ τῆς ἀπείρου ἐστὶν, ἵνα μηδὲν ἐλλείπει ἡμεῖς ἢ ὑφισταμένη.

ἀμύρτανός ὃ ἔστ', μὴ λέγων τί ἐστὶ τὸ ἀπείρητον, πότερον ἀήρ
 ἐστίν, ἢ ὕδωρ, ἢ γῆ, ἢ ἄλλα πινὰ σώματα. ἀμύρτανός οὖν, τίω
 μὲν ὑλίω ἀποφαινόμενος, ὃ δὲ ποιοῦν ἀπὸν αἰμαρῶν. ὃ
 γὰρ ἀπείρητον, ἐστὲν ἄλλο ἢ ὑλὴ ἐστίν· οὐ δυνάταται δὲ ἢ ὑλὴ εἶναι
 εἰέργεια, ἀλλ' μὴ τὸ ποιοῦν ὑποκένται. Ἀναξίμεδους δὲ ὁ
 Μιλήσιος, ἀρχὴ τῶν ὄντων ἀέρας ἀπεφῆνατο· ἐκ γὰρ τοῦ
 τοῦ τὰ πάντα γίνεσθαι, καὶ εἰς αὐτὸν πάλιν ἀναλύεσθαι, οἷον
 ἢ ψυχὴ (φῆσιν) ἢ ἡμετέρας, ἀήρ ἔστα, συγκρατεῖ ἡμᾶς, καὶ ὁ
 λον τὸν κόσμον πνέμα καὶ ἀήρ περιέχει. λέγεται ὃ σιω
 νύμφος ἀήρ καὶ πνεῦμα. ἀμύρτανός ὃ καὶ ἔστ', ὅτι ἀπλοῦ καὶ
 μονοφθοῦς ἀέρος καὶ πνέματος δοκῶν σιωεσθῆναι τὰ ζῶα.
 ἀδυνάτον γὰρ ἀρχὴν μίαν τίω ὑλίω τῶν ὄντων, ὅτι τὰ
 πάντα ὑποστῆναι· ἀλλὰ καὶ ὃ ποιοῦν ἀπὸν καὶ ὑποπ
 γέναι. οἷον, ἐκ ἀργυροῦ ἀρχὴν πᾶσι τὸ ἐκπαμα γίνεσθαι,
 ἀλλ' μὴ καὶ τὸ ποιοῦν ἢ, τουτέστιν ὁ ἀργυροκόπος. ὁμοίως καὶ ὅτι
 τῷ χαλκοῦ καὶ τῷ ξύλου καὶ τῆς ἄλλης ὑλῆς. Ἀναξαγό
 ρας ὁ Κλαζομένιος, ἀρχὴ τῶν ὄντων ἄσ' ὁμοιομερείας ἀ
 πεφῆνατο. ἐδόκει γὰρ αὐτῷ ἀπορώτατον εἶναι, πῶς ἐκ μὴ
 ὄντος δυνάταται γίνεσθαι, ἢ φθίρεσθαι εἰς τὸ μὴ ὄν. Ἐφῆ
 γὼν πᾶσι φερόμεθα ἀπλοῦ καὶ μονοφθοῦ. οἷον τὸν Δημή
 τρηον ἀρῖον, τὸ ὕδωρ πίνοντες· καὶ ἐκ τῆς τῆς Ἐσφῆς τρέ
 φεται ἀρῖς, φλέψ, ἀρτηρία, νεύρα, ὅσα, καὶ τὰ λοιπὰ μέ
 ρια. τούτων οὖν γινόμενων ὁμοιομερέων ἐστὶν ὅτι ἐκ τῆς Ἐσφῆ
 τῆς πᾶσι φερόμεθα πάντα ἐστὶ τὰ ὄντα, καὶ ἐκ τῶν ὄντων πᾶ
 ῖτα αὐξεται, καὶ ἐκ κείνης ἐστὶ τῆς Ἐσφῆς μέρια αἵματος γυ
 νηπικῆ, καὶ νύμφων καὶ ὀφθαλμῶν καὶ ἄλλων τῶν ἀπὸ λόγου θεωρητῶν
 μέρια. οὐ γὰρ δεῖ πάντα ὅτι τίω ἀποστῆναι ἀνάγειν, ὅτι ἀρῖος
 καὶ ὃ ὕδωρ αὐτὰ κατασκευάζει, ἀλλ' ἐκ τούτοις ἐστὶ λό
 γω θεωρητῶν μέρια. ἀπὸ τῶν οὖν ὁμοίων τὰ μέρη εἶναι ἐκ τῆ
 Ἐσφῆ τοῖς γινόμενοις, ὁμοιομερείας αὐτῶν ἐκάλεισε, καὶ
 ἀρχὴ τῶν ὄντων ἀπεφῆνατο· καὶ ἄσ' ὁμοιομερείας, ὑ
 λῶ, ὃ δὲ ποιοῦν ἀπὸν, τὸν νοῦν τὸν τὰ πάντα διατάξά
 μνον. ἀρχεται ὃ οὕτως, Ὀμοῦ πάντα χεῖματα ἴω, νοῦς δὲ
 αὐτὰ διήρη καὶ διεκρόμησε. χεῖματα λέγονται τὰ πᾶσι φ
 τα. ἀποδεκτέος οὖν ἐστὶν ὅτι τῆ ὑλῆ τὸν τεχνίτην πᾶσι φ
 ζῶειν. Ἀρχέλαος Ἀπολλοδώρου Ἀθιναῖος ἀέρας ἀ
 πείρητον καὶ τίω πᾶσι αὐτὸν πυκνότητα καὶ μέγεθος. τούτων
 δὲ ὁ μὲν, εἶναι πῦρ, ὃ δὲ, ὕδωρ. οὗτοι μὲν οὖν ἐφεξῆς ἀλλή
 λους τῆς διαδοχῆς γινόμενοι, ἢ λεχθεῖσαν Ἰωνικῶν συμ
 πληροῦσι φιλοσοφίαν ἀπὸ Θαλήτου. πάλιν ὃ ἀπὸ ἄλλης
 ἀρχῆς Πυθαγόρας Μιναρχοῦ Σάμιος, ὁ πᾶσι φτος φιλο
 σοφίαν τούτῳ τῷ ρήματι πᾶσι φασαγορύσας, ἀρχὴ τῶν ἀ
 εἰθμοῦν, καὶ ἄσ' συμμετείας ἄσ' ἐκ τούτοις, ἀσ' καὶ ἀρμο
 νίας καλεῖ· τὰ δὲ ὄσ' ἀμφοτέρων σῶματα, σοιχεῖα, καλού
 μενα δὲ γεωμετρικῆ. πάλιν δὲ τίω μονάδα καὶ τίω ἀο
 εἰσὸν δυάδα ἐκ τῶν ἀρχῆς. ἀπεύδει δὲ αὐτῷ τῶν ἀρχῶν ἢ
 μὲν ὅτι ὃ ποιητικὸν ἀπὸν καὶ εἰδικὸν, (ὄσ' ἐστὶν νοῦς ὁ θεός)
 ἢ δὲ ὅτι ὃ παθητικὸν τε καὶ ὑλικὸν, (ὄσ' ἐστὶν ὁ ὄστος κ
 σμος.) εἶναι δὲ τίω φύσιν τῶν ἀριθμοῦ δεκάδα. μέγιστος γὰρ
 τῶν δέκα πάντες Ἕλληες, πάντες βαρβάρων ἀριθμοῦσιν,
 ἐφ' ἀελοῦντες, πάλιν ἀναποδοῦσιν ὅτι τίω μονάδα. καὶ
 τῶν δέκα πάλιν φῆσιν ἢ δύναμις ἐστὶν ἐκ τῶν τεσσάρων καὶ
 τῆ τετραδὶ τὸ ὃ ἀπὸν, εἶπε δὲ τῆς μονάδος ἀναποδοῦν,
 κατὰ πᾶσι φασιν ἡγεῖν τῶν ἀριθμοῦν, ἀρχὴ τῶν τεσσάρων
 πᾶσι φασιν ἐκπληρώσει τὸν δέκα ἀριθμὸν· ἐὰν δὲ ὑποβάληται τὸν τῆς τετραδὸς, καὶ τῶν δέκα ὑποεκπεσῆται.
 οἷον, εἶπε

A Peccat autem in eo, quod non exprimit quid sit in
 finitum, aerne, an aqua, an terra, aut alia quaedam
 corpora. In hoc etiam, quod materia exponenda ef
 fectricem causam abolet. infinitum enim aliud ni
 hil est, quam materia: quæ nisi efficiens causa acce
 dat, rem creare nullam potest.

Horum cuius ANAXIMENES principium re
 rum pronunciauit esse aerem, ex quo omnia na
 scantur, suoque in eum redeant interitu. Ita, inquit,
 anima nostra aer est, quæ nos temperat: totumque
 mundum spiritus & aer continent: Peccat autem
 hic quoque, ex simplici & vnus formæ aere ac spi
 ritu putans constare animalia. Nefas enim est, so
 lam materiam vt principium omnium rerum substi
 flere, ex eaque nasci omnia, sed & effectrix causa
 ponenda est. neque enim argentum sufficit ad po
 culi ortum, nisi etiam faber accedat argentarius,
 qui id conficiat. idem de ære, ligno, & alia quauis
 intellige materia.

ANAXAGORAS Clazomenius similes partes
 principia rerum statuit. nulla enim ei ratione expli
 cari posse videbatur, qui ex eo quod non esset fieri
 aliquid, aut quod esset, in nihilum redigi posset. Sa
 ne cibum sumimus simplicem atque vniformem,
 vt cum pane vescimur, & aquam bibimus. illo ta
 men alimento nutritur crinis, vena, arteria, nerui,
 ossa, omnes denique partes. quæ cum fiant, faten
 dum est in alimento istas omnes naturas inesse, sin
 gulisque singula augeri: inesseque in eo particulas
 sanguini gignendo aptas, itemque suas neruis & of
 fibus aptas. quæ quidem particule mente cernan
 tur. Non enim ad sensum omnia sunt referenda, vt
 quod panis & aqua isthæc conficiant: sed in his ip
 sif sunt particule mente intelligendæ. qtiæ si
 milares partes alimento insitas vt inde nascentibus
 sit primordium, Homœomerias (quasi simularium
 semina partium) appellauit ille, & rerum principia
 esse dixit: ita quidem, vt materiæ locum obtine
 ant. Efficientem enim quoque causam, & quæ dif
 poneret vniuersa, prodidit mentem. Opus suum
 sic orsus est. Confusa in vnum erant omnia: mens
 ea diuisit & in ordinem composuit. Hic approban
 dus est qui materiæ artificem adiunxerit. ARCH
 IA vs Apollodori F. Atheniensis aerem & infini
 tum, eique raritatem & densationem additas, quo
 rum hoc terra, illud ignis sit, principia ponit. Hi se
 deinceps subsecuti à Thalete Ionicam propagaue
 runt philosophiæ sectam.

E In alio rursus initio, PYTHAGORAS Mnesarchi
 F. Samius, is qui princeps philosophi nomē vsurpa
 uit, rerum principia censuit esse numeros, eorumque
 inter se siue proportionum siue concinnitates, & ex
 vtriusque composita elementa, quæ geometrica di
 cuntur. Rursus vnitatem, & infinitati coniunctum
 binarium in principiis ponit. Tendunt autem prin
 cipia eius, alterum ad effectricem causam ac forman
 tem, quæ est Deus, mens videlicet: alterum ad per
 fectionibus subiectam & materialem, quæ est mun
 dus in visum incurrens. Porro docebat, naturā nu
 meri esse denariū, nam ad decem vsque numerando
 progrediuntur omnes & Græci & barbari, atque hinc
 rursus pedem ad vnitatem referunt. Rursus denarii
 numeri vis & natura in quaternione inest. nam ab
 vnitatem vsque ad quatuor inclusum colligendo nu
 merorum summam conficiet decem vnitatum.

F In alio rursus initio, PYTHAGORAS Mnesarchi
 F. Samius, is qui princeps philosophi nomē vsurpa
 uit, rerum principia censuit esse numeros, eorumque
 inter se siue proportionum siue concinnitates, & ex
 vtriusque composita elementa, quæ geometrica di
 cuntur. Rursus vnitatem, & infinitati coniunctum
 binarium in principiis ponit. Tendunt autem prin
 cipia eius, alterum ad effectricem causam ac forman
 tem, quæ est Deus, mens videlicet: alterum ad per
 fectionibus subiectam & materialem, quæ est mun
 dus in visum incurrens. Porro docebat, naturā nu
 meri esse denariū, nam ad decem vsque numerando
 progrediuntur omnes & Græci & barbari, atque hinc
 rursus pedem ad vnitatem referunt. Rursus denarii
 numeri vis & natura in quaternione inest. nam ab
 vnitatem vsque ad quatuor inclusum colligendo nu
 merorum summam conficiet decem vnitatum.

vnum quippe, duo, tria, & quatuor omnia cō-
sta, summam decem constant. si quatuor terminis
amplius sumas, etiam summa denarium excedet.
Ergo numeri natura unitatum ratione in denario,
facultatis respectu in quaternario inuenitur. Itaq;
sanctissimum iusiurandum Pythagorei quater na-
rio sunt complexi, quam tetractyn vocant.

*Per tibi nostra anima prabentem tetrada iuro
Natura fontemq; & firmamenta perennis.*

Quin & animam nostram Pythagorici aiunt qua-
ternione constare: esse enim hec quatuor, Mentē,
Scientiam, Opinionem, Sēsum: vnde omnes artes
ac scientiæ profectæ sunt, ipsique ratione præditi
propterea sumus. Mens enim est unitas: quod mēs
que percipit, unitatis in morem percipit. Exempli
causa, multi sunt homines. horum vnusquisq; pro
se percipitur sensu, numerus eodē definiti à nobis
nequit. Vnicam vero mens hominis notionē con-
cipit, quæ in singulis repræsentatur. idē de equo,
& alijs intelligimus, quorum indiuidua (vt Logici
appellant) sunt innumera. Formæ enim siue spe-
cies, itemq; genera omnia, rationem habent uni-
tatis: itaq; singula eorum definientes, dicunt ani-
mal ratione præditum, animal hinniens. Hæc cau-
sa est, cur mens, quæ formas rerum percipit, uni-
tatis adficiatur nomine. Sed & hoc cōsentaneum
est rationi quod binarius infinitatis socius, scienti-
æ accommodatur. Omnis enim demonstratio,
omnis ratiocinatio quæ scientiæ fidem parat, ad-
eodē omnis in vniuersum ratiocinatio, ex quibus-
dam in confesso positis, id de quo disceptabatur
concludit, aliudq; è præmissis colligit. quorum ap-
prehensio cum sit scientiæ, eam binario æquum
est comparari. Opinio autem ternarius est, perce-
ptio scilicet probabilis, quæ multarum sane est re-
rum, nam multitudinem ternarius notat, vt:

O ter felices Danaos.

Itaque ternarium non inserit. * *

HERACLEITVS, & HIPPASVS Metapontinus, i-
gnem omnium esse rerum principium perhibue-
runt. omnia enim dicunt ex igne nasci, & in ignē
resolui: & ignis extinctione vniuersum hoc crea-
tum esse. Primum enim crassissimas eius partes in
se se coeundo, terram constituisse. deinde vi ignis
laxatam terram, aquam edidisse. hanc exhalando
aeri ortum præbuisse. Porro mundū & omnia cor-
pora igni consumtum iri in conflagratione vni-
uersi. Ita ignem principium esse ex quo existant
omnia, & finem in quem omnia recidunt.

EPICVRVS Neoclis F. Atheniēsis, Democriti in
philosophia naturali sectator, omniū rerum princi-
pia statuit corpora mēte percepta, expertia vacui,
sempiterna, interitus secura, & quæ cōfringi nō pos-
sunt, neq; deformationē partiū admittant neq; alte-
rationē, & sola mēte cernantur, moueantur in vacuo
& per inane. esse autē ipsum inane infinitū & cor-
pora infinita. Tria autē hec accidere corporibus,
figurā, magnitudinē, pōdus. quorum hoc tertium
duobus, quæ Democritus perhibuerat, ab Epicuro
est adiectum. quod hic motū corporum fore nul-
lum sentiebat, nisi grauitate percussa mouerentur. F
Figuras atomorū esse cōprehensibiles, non infini-
tas. neq; esse vel uincinatas, vel tridentes, vel armil-
lates: quæ figuræ sint collisioni obnoxia: cum ato-
mi sint perpersionis ac contritionis exsortes. Dictā
atomū, non quod sit minimū, sed quod secari non
possit, aut conteri, sitq; immunis à perpersionibus & inanibus
expers. Esse autem atomum, liquere. esse enim ele-
menta semper durantia, & animalia inania, & unitatem.

A οὗ, εἴ τις γὰρ ἐν, καὶ δύο παρὰ τὴν, καὶ τρεῖς, καὶ τούτοις τε-
σσαρα, τὸν τῷ δέκα πληρώσει ἀριθμὸν. ὥστε ὁ ἀριθμὸς καὶ
μὴ μονάδα ἐστὶν δέκα, καὶ δὲ διώκων ἐστὶν τεσσαρασι.
δὲ καὶ ἐφλέγοντο οἱ Πυθαγορεῖς, ὡς μεγίστου ὄρκου ὄντος τ
τετραδὸς. Οὐ μὲν τὸν ἀμετέρα ψυχᾶ τῶν δόξων τετρα- v. Palmer.
κτιῶ Παγδὸν αἰείδου φύσεως ῥιζώματ' ἔχουσαν. καὶ ἡ ἡμέ-
τερα ψυχή (Φησὶν) ἐκ τετραδὸς σύγκειται εἶναι γὰρ νοῦν, ἐ-
πισημίαν, δόξαν, ἀσθησιν, δὲ ὡς πᾶσα τέχνη ἐπισημη, καὶ
αὐτοὶ λογικὸν ἐσθλόν. καὶ μὴ οὐκ ἡ μὴ ἀσβῆν. ὅ γὰρ κατὰ
μονάδα θεωρεῖται. οἷον, πολλὰν οἰκτον ἀδελφῶν, οἱ μὴ
B ὅτι μέγιστος εἶναι ἀσθησιν, ἀσθησιν καὶ ἀπειροῖ, ἀλλ'
αὐτὸ τὸ δὲ ἀσθησιν εἶναι μόνον νοῦν, ὡς ἐπὶ ἐτυχεῖν ἰμοίος
καὶ ἰππῶν ἑνα μόνον νοῦν, οἱ δὲ ὅτι μέγιστος, εἶναι ἀπειροῖ.
Ἰὰ γὰρ εἶδη ταῦτα πῶτα καὶ γῆν κατὰ μονάδας εἶσι. δὲ καὶ
ἂν ἐνός ἐκαστοῦ αὐτῶν τῶν ὄντων ἀποδιδόντες, λέγεις,
ζῶον λογικόν, ἢ ζῶον χρεμετιστικὸν ῥητέον. Δὲ τὸ οὐκ
νοῦς ἢ μοῖα, ἢ ταῦτα νοῦν. καὶ ἡ δυὰς δὲ ἢ ἀόριστος ἢ
ἂν ἐπισημη εἰσέτας. πᾶσα γὰρ ἀποδέξις καὶ πᾶσα πίσις ἐπι-
σημης, παρὰ δὲ καὶ πᾶς συλλογισμὸς ἐκ ἑνὸν ὁμολογου-
μῶν ὅ ἀμφισβητήριον σιωπῆ, καὶ ῥαδίως ἀποδεί-
C κνυται ἕτερον, ὡς ἡ ἐπισημη καὶ ἀληθὴς ἐστὶ. δὲ εἶναι αὐ-
δυνας, ἢ δὲ δόξα τείας, ἐκ καταληψίως ἐστὶν ἀλόγως, ὅτι
πολλὰ ἐστὶν ἢ δόξα. ἢ δὲ τείας, πλήθος, ὡς, τεισμάκα-
ρες Δαναοί. Δὲ τὸ οὐκ ἐγκρίνει πῶ τείας. Η-
ἐρετικὸς καὶ ἰππῶν ὁ Μεταπολίτης, ἀρχὴν τῷ ὄντων
ὅ σὺν. ἐκ πύρος γὰρ τὰ πῶτα γίνεσθαι, καὶ εἰς σὺν
πῶτα τελευτᾶν λέγεις. τούτου δὲ κατασκευασίως, χε-
σμοποιεσθαι τὰ πῶτα. παρὸν μὲν γὰρ ὁ παχυμερές-
τοι αὐτὸ εἰς αὐτὸ συσελλόμενον γῶν γίνεσθαι, ἔπειτα ἀνα-
χαλωμῶν πῶ γῶ, ἐπὶ τὸ πύρος φύσι, ὕδωρ ἀποτε-
D λῆσθαι, ἀναθυμιάτων δὲ, ἀέρα γίνεσθαι. πάλιν δὲ τὸν
κόσμον καὶ πῶτα τὰ σώματα ἐπὶ πύρος ἀναλύ-
σθαι ἐπὶ τὴν ἐκ πύρος. ἀρχὴν οὐκ ὅτι πῦρ, ὅτι ἐκ τούτων τὰ
πῶτα. τέλος δὲ, ὅτι καὶ εἰς τὸ οὐκ ἀναλύεται τὰ πῶτα.
E πίκυρος Νεοκλείς Α Διωνῆος καὶ Δημόκριτον Φιλοσο-
φῆσας, ἔφη τὰς ἀρχὰς τῶν ὄντων, σώματα λόγῳ θεωρη-
τὰ, ἀμέτοχα κενὸν, ἀγῆνητα, ἀίδια, ἀφθάρτα, ἕτε δρασ-
δύων διωάμω, οὔτε διὰ πλάσμων ἐκ τῶν μερῶν
λαβεῖν, οὔτε ἀλλοιωθῆναι. εἶ δὲ αὐτὰ λόγῳ θεωρητά.
ταῦτα μὲν τοῖς κινεῖσθαι ἐκ τῶν κενῶ καὶ διὰ τὸ κενὸν. εἶ δὲ
E καὶ αὐτὸ ὁ κενὸν ἀπειρον, καὶ τὰ σώματα ἀπειρα. συμ-
βεσθαι καὶ τῶν σώμασι τείας ταῦτα, σχῆμα, μέγεθος, βάρ-
εος. Δημόκριτος μὲν γὰρ ἔλεγε δύο, μέγεθος τε καὶ σχῆμα.
ὁ δὲ Ε πίκυρος τούτοις καὶ τείτον ὁ βάρους ἐπέθηκεν. ἀνάγ-
κη γὰρ (φησὶ) κινεῖσθαι τὰ σώματα τῆ τῶ βάρους πληγῆ. ἐπεὶ
ἐκινεῖσθαι. εἶ δὲ τὰ σχήματα τῆ ἀτόμων ἀειληπτά, οὐκ
ἀπειρα. μὴ γὰρ εἶ μῆτε ἀγκιστροειδῆ μῆτε βρανοειδῆ, μῆτε
κεικισθῆ. ταῦτα γὰρ τὰ σχήματα, ἀθραυστά ἐστὶν, αἱ δὲ ἀτο-
μοι, ἀπαθεῖς, ἀδραστοι. Ἰδια δὲ ἐχθρὸν σχήματα λόγῳ
F θεωρητά. καὶ εἶρηται ἀπμοσ, οὐκ ὅτι ἐστὶν ἐλαχιστη, ἀλλ'
ὅτι οὐκ διώκται τμηθῆναι, ἀπαθῆς οὐσα καὶ ἀμέτο-
χος κενὸν. ὥστε εἰς εἶπη ἀπμοσ, ἀδραστον λέγει καὶ
ἀπαθῆ, ἀμέτοχον κενὸν. ὅτι δὲ ἐστὶν ἀπμοσ, σαφές. καὶ
γὰρ ἐστὶν σοιχεῖα αἰεὶ ὄντα, καὶ ζῶα κενὰ, καὶ ἡ μοῖα.

eeee

Εμπεδοκλής Μήτωνος Α κρηναίτινος τέτταρα μὲν λέγει στοιχεῖα, πῦρ, αἴρα, ὕδωρ, γλῶ· δύο δὲ ἄρχαί τε δυνάμεις, Φιλίαν τε καὶ ἰσχύος· ὡν ἡ μὲν ἐστὶν ἐνωπική, ὃ δὲ, Διαίρετικήν. φησὶ δὲ οὕτως,

Τέσσαρα τῶν πρώτων ριζώματα παρῶτον ἀέρι.

Ζῆος, αἴθρη, Ἥρη τε Φερέσειος, ἠδὲ Αἰδωνῆος,

Νηστὶς θ' ἠδ' ἀκρῶσις τέ γ' ἡ κερύνωμα βρότειον.

Δία μὲν γὰρ λέγει τὴν ζῆσιν καὶ τὸν αἴθερα. Ἥρην τε Φερέσειον, τὸν αἴρα· τὴν δὲ γλῶ, τὸν Αἰδωνέα· Νηστίν δὲ καὶ κερύνωμα βρότειον, οἰοῦναι τὸ σπέρμα καὶ τὸ ὕδωρ. Σωκράτης Σωφρονίσκου Αἰτωλῆος, καὶ Πλάταν Αἰτωλῆος Αἰτωλῆος. αἱ γὰρ αὐταὶ παρὰ πρώτους ἐκείτου δόξαν, τρεῖς ἄρχαί, τὸν θεόν, τὴν ὕλην, τὴν ἰδέαν. ἐστὶ δὲ ὁ θεὸς ὁ νοῦς, ὕλη δὲ ὁ ὑποκειμένον παρῶτον ἡμέσει καὶ φθορᾷ, ἰδέα δὲ οὐσία ἀσώματος ἐν τοῖς νοήμασι καὶ ταῖς φαντασίαις τῶ θεοῦ· ὃ δὲ θεός, νοῦς ἐστὶ τὸ κόσμος. Αἰσωτέλης δὲ Νικημάχου Σπαργιείτης ἄρχαί μὲν ἐπιλέχθη, ἢ τοῖς εἶδος, ὕλην, φέρουσι· στοιχεῖα δὲ τέτταρα, πέμπτον δὲ πῶμα αἴθεριον ἀμετάβλητον. Ζήνων Μνασέως Κιπθῆος ἄρχαί μὲν τὸν θεόν, καὶ τὴν ὕλην, ὡν ὁ μὲν ἐστὶ τὸ ποιῆν αἴτιος, ἠδὲ τὸ πάσχον, στοιχεῖα δὲ τέτταρα· ἢ τούτων αἴρεσις ἰταλική παρὰ Σπυριδίου, ἀφ' ὃ τὸν Πυθαγόραν ἐπὶ ἰταλία σχολάσασθαι μετέστη γὰρ ἀπὸ Σάμου τῆς πατρειδῆς, τῇ Πολυκράτει τυχρήνιδι δυσαρεστῆσας.

Ρῶς σιωπῆσθαι ὁ κόσμος. δ'.

Ὁ πῶμα κόσμος σιωπῆσθαι ἐκ κλασμάτων σχήματα ἐσχηματισμένων τῶ ἔθρον τῶτον. τῶ ἀπύμνον σώματων ἀπαρτιόνηται καὶ τυχαίαν ἐχέτω τὴν κίνησιν, σιωπῆσθαι τε καὶ ἄρχαί κινημάτων εἰς τὸ αὐτὸ, πολλὰ σώματα σιωπῆσθαι, καὶ ἀφ' ὅσων ποικιλίας ἔχοντα καὶ σχημάτων καὶ μεγεθῶν. ἀφροσύμων δὲ ἐπὶ ταῦτα τούτων, ταῖ μὲν ὅσα μείζονα ἢ καὶ βαρύτερα, πρώτως ὑποκαθίζεν· ὅσα δὲ μικρὰ καὶ ἀειφερῆ καὶ ἄστα καὶ διόλιθα, ταῦτα καὶ ἔξεθλίβετο καὶ τὴν τῶ σιωπῆσθαι σιωπῆσθαι, εἰς τὸ μετέωρον ἀνεφέρετο. ὡς δὲ οὐκ ἔξελιπε μὲν ἡ πληκτικὴ δυνάμεις μετεωρίζουσα, οὐκ ἐπὶ δὲ ἡ ἡ πλῆγη παρῶς τὸ μετέωρον, ἐκωλύετο δὲ ταῦτα κατω φερέσθαι, ἔπιπέτο παρῶς τῆς πόποις τῆς δυναμῶν διζασθαι. ἔπει δὲ ἦσαν οἱ πείριξ, καὶ παρῶς τούτοις τὸ πλῆθος τῶ σώματων ἀεικλασθαι. ἀειπλεκόμενα δὲ ἀλλήλοις καὶ τὴν ἀεικλασθαι τὸν οὐρανὸν ἐγρήνησθαι, τῆς δὲ αὐτῆς ἐχόμενα φύσεως αἱ ἀπύμοι ποικιλία οὐσθαι (καθὼς εἴρηται) παρῶς τὸ μετέωρον ἐξωθούμενα, τὴν τῶ ἀφροσύμων φύσιν ἀπετέλωσθαι. ὃ δὲ πλῆθος τῶ ἀναδυμένων σιωπῆσθαι ἐπληθῆσθαι τὸν αἴρα, καὶ τῶτον ἐξέθλιβε πνθμαπύμνος δὲ ἐστὶ καὶ τὴν κίνησιν, καὶ σιωπῆσθαι λαμβάνων τὰ ἀφρα, σιωπῆσθαι ταῦτα, καὶ τὴν τῶ ἀειφορῶν αὐτῶν μετέωρον ἐφύλαττει· καὶ περὶ τῶ ὑποκαθίζοντων ἐγρήνησθαι, ἐκ τῶ μετεωρίζομένων ἔρεσθαι, πῦρ, αἴρ. πολλῆς δὲ ὕλης ἐπὶ ἀεικλασθαι ἐπὶ τῆ γῆ, πνθμαπύμνος τε ταύτης καὶ τῆς ἀπὸ τῶ πνθμαπύμνων πληθῆσθαι, καὶ τῆς ἀπὸ τῶ ἀφροσύμων αἴρας, παρῶς ἐθλίβετο πᾶς ὁ μικρομερῆς σχημαπύμνος ταύτης, καὶ τὴν ὕλην φύσιν ἐγρήνησθαι· ὡς δὲ αὐτῆς ἀφροσύμων καὶ ἀφροσύμων χωρήσασθαι τε καὶ εἶσαι, ἢ καθ' αὐτὸ τὸ ὕδωρ ὑποσθαι, ἐκείθεν τῆς ὑποκειμένων τῶν τῶ μὲν οὐκ κωλύετα μέρη τῶ κόσμου τὸν ἔθρον τῶτον ἐγρήνησθαι.

EMPEDOCLES Meteoris F. Agrigētin^o, quatuor dicit elemēta, Ignē, aerem, aquam, terram. duo autē principia, Amicitiam & discordiam : quorum hoc vniat res, alterum discernat. Sic autem ait :

Radices primum rerum tibi quatuor edam.

Iupiter athereus, Iuno vitalis, ad hos Dis.

Et Nestis lacrymis humanos quae rigat alueos.

Iouis enim nomine ignem intelligit atque atherem, Iunonis vitalis aerem, Plutonis terram, Nestis & humanorum canalium, semen & aquam.

SOCRATES Sophronisci F. Atheniensis, & Plato Aristonis F. ciuis eius, (ambo enim idem de Vniuerso fenserunt) tria statuunt principia, deum, materiam, ideam. Mens est, quod deum nominant: materia primum rebus orientibus & intereuntibus subiectum: idea natura corporis expers, in conceptis mentis & imaginationibus dei. deus autem mens est mundi. ARISTOTELES Nicomachi F. domo Stagerita, principia designauit, Formam, quam entelechiam dixit, Materiam, Priuationē. elementa quatuor. quintum corpus quoddam athereum immutabile. ZENO Mnaseae F. patria Citienfis, deum efficiendi, materiam perpetiendi principium posuit. tum elemēta quatuor. Horum secta Italica dicitur. à Pythagora, qui è Samo ob Polycratis tyrannidem sibi displicentem in Italiam commigravit, ibique scholam aperuit.

Quomodo coaluerit mundus. Cap. IV.

MUNDVS vndiquaque contracta forma concreuit, hoc modo. Cum insectilia corpuscula (sic nunc atomos voco) fortuito mouerentur, nulla motus gubernante prouidentia, continenterque & celerrime agitantur: multa in vnum collecta sunt corpora, ob eamque causam magna iis fuit & figurarum & quantitatis varietas. Sic illis coactis, quae maiora erant & grauissima, vtiq; subfederunt. quae minora, rotunda, laeua, ac lubrica fuere, elisa in concursu corporum, in sublime subuecta sunt. Postquam elanguit vis impellens, atque in sublime protrudens, reliqua, cum sursum efferri desiissent, neq; deorsum ferri quirent, compulsa sunt ad loca recipiendo apta, nimirum ea quae sunt in ambitu. ad haec multitudo corporum reflexa est: cumq; inter se cohærescerent inter reflectendum, caelum genuerunt. Atomi autem eiusdem naturae ac variae, sicut dictum est, compulsa in sublime astra confecerunt. Iam multitudo corporum exhalando sursum elatorum, aerem percussit, eoq; eliso, cum is motu in ventum esset redactus, cōplexus astra secum circumduxit, & eam sublimium corporum circummagitationē, quae adhuc durat, effecit. deinde ex corporibus subsidentibus terra exstitit, ex subuectis in altū, effecta sunt caelum, ignis, aer. Cum autem multum materiae etiamnum in terra esset comprehensum, ac ictibus ventorum condensaretur, aurisq; ab astris venientibus, omnis terrae figura exiguis constans partibus compressa fuit, humidamque produxit naturam. Haec cum esset fluida, in caua defluxit & capacia ob soliditatem. aut ipsa per se aqua consistens, subiecta loca excauauit. Hoc modo principes mundi partes ortae sunt.

E F

A

Ei eni topu e.

Stoicivnum mundum esse pronunciauerunt, quem & vniuersum appellant & corporeum Empedocles vnumquidem mundum, sed hunc non esse idem cum vniuerso, verum exiguam vniuersi partem: reliquum esse ociosam materiam. Vnum esse mundum, eundemque cum vniuerso, sentit, ac tribus rationibus Platon colligit, quod perfectus non esset, si non contineret omnia: quod non similis exemplari, si non vniuersus: quod non in sempiternum duraturus, si quid extra ipsum existeret. Platoni vero obiici potest, mundum esse perfectum, neque omnia tamen complecti. nam homo quoque perfectus est, neque tamen omnia continet: & multa eius rei exempla suppeditant statuae, domus, picturae. Qui autem perfectus sit, extraque aliquid circumagitari potest? Interitui autem neque non est, neque potest non esse obnoxius, cum sit ortus. Metrodorus absurdum esse ait in magno agro vnicam nasci spicam, & in infinito vnicum mundum existisse, perinde absurdum. Esse autem infinitos numero mundos inde constare, quod infinitae sunt causae. Nam si finitus esset mundus, causae autem infinitae ex quibus hic mundus constaret, necesse est infinitos esse. Vbi enim omnes adsunt causae, ibi necesse est etiam effectus esse. Causae autem sunt vel atomi, vel elementa.

Vnde dei noticiam homines habuerint. Cap. VI.

Dei naturam Stoici definiunt, spiritum intelligentia praeditum, igneum, formae expertem, & in quam velit speciem se mutantem, ac rebus quibusuis assimilantem. Notionem dei suggessit primum conspecta eorum quae in mundo insunt pulcritudo. nihil enim pulcri temere & fortuito nascitur, sed ab arte aliqua efficitur. Mundum pulcrum esse, figura, color, magnitudo, & astrorum varietas arguunt. Globi forma est mundo, omnium facile praestantissima, quod sola omnibus suis partibus est similis. cumque rotundus sit, partes quoque habet rotundas. ideoque secundum Platonem mens, res diuinissima, in capite sedem habet. Color quoque caeli pulcher est. nam caeruleum purpura nigrius est, & fulget: atque ob fulgorem & vehementiam color hic tantum aeris interuallum penetrans tam procul distitum nobis caelum dat conspicendum. Pulcritudinem etiam magnitudo ei conciliat. Nam in quouis genere id quod reliqua continet, pulcrum est, vt homo & arbor. Ea quoque ad pulcritudinem mundi faciunt, quae nobis apparent. Obliquus enim in caelo circulus, quem Zodiacum seu signiferum appellant, diuersis est simulacris distinctus.

Cancer inest illi, post hunc leo, virgo deinde.

Chela, scorpius, arcitenens, capricornus, aquae

Post illos fusor, nitidi duo sidera pisces:

Mox aries, taurus sequitur, fratresque gemelli.

Innumera autem alia similes reflexiones in mundo effecerunt. Vnde & Euripides:

Caeli renidens pulcris sideribus iubar,

Varium sapientis opus artificis.

Id quoque nos ad Dei cognitionem deduxit, quae cum Sol, Luna, & reliquae stellas infra terram deferuntur, eadem rursus magnitudine, colore, locis, temporibusque insident oriuntur. Itaque ii qui cultum deorum nobis tradiderunt,

similia mundi aia teλλει ποισ χωματασι, ισα δε ποισ μεγεθοσι, και κτ' τοποις και κτ' χρονους ποισ αυτοις. δεσφο οι παει τω παω παδωντες σεβασμων, δεσ τελων ημυ δεσ ημερα ειδων, παστων μη του φισικου, δεσ τερον δε του μυθικου,

B

C

D

E

F

Οι μω δ απο της σασ ενα κρομον απεφηταιτο, ον δε και το ποδ εφασαι ειναι και το σωματικον. Εμπεδοκλης δε, κρομον μω ενα, ε μω πι το ποδ ειναι τον κρομον, δελα ολιγηρι τε ποδτος μερος, το δε λοιπον δεχλυ εη. Πλατων η τεμαρεται το δεχλυ, οπ εικ κρομος, και εν το ποδ εκ τερω εκ τε μη εη τελειον, εδμ μη ποδτα παειεχη εκ τε μη επασαι ομοιον τα παδαιγματι, εαι μη μονοχρης η εκ τε μη εσασαι αυτον αφαρτον, εαι η π δεω τερω αυτε. Προς δε τον Πλατωνα ρητεον, οπ ου τελειος ο κρομος δεδε γδ ποδτα παειεχ και γδ ο αφαρτος εστι τελειος, δελ ου παντα παειεχει, και πολλα παδαιγματα εστιν, ωσπαρ επ ανδριαντων και οικιαν κη ζωγραφικων πως δε τελειος, ειαρ εζωθεν λι αυτε παειδινειοσαι διωαται; αφαρτος η δεκ εστιν, δεδε διωαται εη, ηρητος αν. Μη δεω δε φησιν αποπον εη εκ μεγαλα, πεδια ενα σαχυ ηρηθιωαι, και ενα κρομον εν αφ απειρα. οπ η απειρος κτ' το πληθος, δεηλον εκ τε απειρα τα αιπα εη. εη γδ ο μω κρομος πεπερασμενος, τα δε αιπα ποδτα απειρα, δεσ αν δεδε ο κρομος γερον εν, αν ανκη απειρος εη, οπου γδ τα ποδτα γερον εν αιπα, εκει και τα δεποτελεσματα. αιπα η, ητοι αι ατομοι, η τα σοχεια.

Ποθεν εννοιαν εσχοι θεοι αφαρτοι. ε.

ΟΡΙΖΟΝΤΑΙ η τιω τε ηιου ουσιαν οι Στωικη ουτω, πωδμα νοερον και πυραδες, δεκ εχον μη μορφω, μεταβαλλον δε εις αφ βαλεται, και σιωεσομοιουμυρον πασιν εσχοι δε εννοιαι τουτου παστων μη δεπο τε και λλοι τω εμ φαινομυρων πασαλαβαλοντες. δεδεν γδ τω και λαδαικη και ωσ ετυχε μεταται, δελα μετα υιος τεχνης δημηργουσης. και λος δε ο κρομος δεηλον η εκ τε σχηματις, και του χωματος, και τε μεγεθοσι, και της παει τον κρομον τω αφερων ποικιλιας. σφαρειδης δε ο κρομος ο ποδτων η σχηματων παστων δεει. μονον γδ τεπο ποισ εαυτε μερεσι ομοια. παειφρης δε αν, εχει αφ μερη παειφρη. δεσ τεπο γδ κη τον Πλατωνα, εν τη κεφαλη το ερωπα τον σιωεσηκε νοδς. το χωμα η και τον καιωσει γδ κη χωσαι, ο παφυρας μη δεσ μελαειπερον, σιλωσαν η εχει τιω ποιότητα, και δεσ τω τιω τιω αιπα τα της χωιας σιω τονω δεσ κοπωωντη. Ελικαυτω του αερος δεσ πασιν, εκ ποδτων δεσ φασηματων παστων και εκ τε μεγεθοσι και λος: ποδτων γδ τω ομοχρωων τον παειεχον, και τον, ως ζωοι και δειδρον δεσ τελει το και λλος τε κρομος, και τα φαινομυρα. ο μω γδ λοξος κη κηος εν ουρεση δεσ φορεσι ειδωλοισ πεποικιλται. τω εη και κηνος δεσ, λεων δεσ οπ τιω, με δεσ αν τον Παρθενος. η δεσ οπ οι χηλαι, και σκορπιος αυτος. Τοξωτης τε και αηρο κηρας οπ δεσ αηρο κηρη, γδροχρος. δυο δε αυτον επ ιχθυος αφεροντες. τοις η μετα κηιος. τω εος δεσ οπ τα δειδυ μοι τε. μυρια δεσ αλλα και ομοιας τε κρομος παεικλασει πεποικηκε, δεσ και Ευειπιδης φησι, τον αφερωπον ουρενοδ σελας Χρονον, και τον ποικιλια τεκτονος σοφω. ελασολω η εκ τουτου εννοια θεοδ. αει τε γδ ηλιος και σελιωη και τα λοιπα τω αφραν τιω παστων φορεσι ερεχθεντα, εμοια μω αια τελλει ποισ χωματασι, ισα δε ποισ μεγεθοσι, και κτ' τοποις και κτ' χρονους ποισ αυτοις. δεσ φο οι παει τω παω παδωντες σεβασμων, δεσ τελων ημυ δεσ ημερα ειδων, παστων μη του φισικου, δεσ τερον δε του μυθικου,

τείτον δὲ τῷ πλὴν μὲν τρεῖς ἐκ τῶν νόμων εἰληφότος δὲ -
 κείσθαι διδάσκειται δὲ τὸ μὲν φυσικὸν ὑπὸ τῶν φιλοσόφων,
 τὸ ὁμηρικὸν ὑπὸ τῶν ποιητῶν, τὸ ἱνομικὸν ἐφ' ἑκάστης αἰ-
 πόλεως σκυλίσσεται. Διακρίνεται μὲν δὴ πᾶσα διδασχὴ εἰς εἶδη
 ἐπιτάξαι καὶ παρῶν μὲν, τὸ ἐκ τῶν φαινομένων καὶ μετεώρων.
 θεοῦ γὰρ ἐννοιαὶ ἔσονται ἀπὸ τῶν φαινομένων ἀετέρων, ὁραῖντες τε-
 πεις μεγάλης συμφωνίας ὄντας αἰτίους, καὶ τεταγμένας ἡμέ-
 ραν τε καὶ νύκτα, χιμῶνά τε καὶ ἥρας, ἀναπλάσσει τε καὶ δυ-
 σμάς τε καὶ τὰ ὑπὸ τῆς γῆς ζωογονοῦντα καὶ καρπογονοῦ-
 μένα δὲ πατῆρ μὲν ἐδούξεν αὐτοῖς οὐρανόθεν, ὑπερῶν, μή-
 τηρ δὲ ἡ γῆ. πύτων δὲ ὁ μὲν οὐρανόθεν, πατῆρ, ἀπὸ τῆς τῶν
 ὑδάτων ἐκχυσε, ἀπερμύχ' ἔχθη πᾶξιν ἢ δι' ἡ μήτηρ, ἀπὸ τῆς
 δὲ χεῖρας ταῦτα καὶ τίθειν. βλέποντες δὲ αἰεὶ τὸς ἀετέρας
 θεοῦτας, αἰτίους τε τῶν θεορῶν ἡμᾶς ἤλιον τε καὶ σελλεῖον, θίξας
 παρῶν γρόβουσαν. εἰς δὲ τεσσάρων δὲ καὶ τρίτον τόπον τοῖς θεοῖς
 διεῖλον, εἰς τε τὸ βλάστον καὶ τὸ ὠφελουῦν καὶ τοῖς μὲν ὠφε-
 λουῦντας, Δία, Ἡῖραν, Ἐρμῆν, Διμήτραν τοῖς δὲ βλάστον
 τας, Ποινάς, Ἐρινύας, Ἄρη, πύτων ἀφοσιούμενοι χαλε-
 ποῖς ὄντας καὶ βίαοις. τέταρτον καὶ πέμπτον παρῶν τεθεί-
 κασι τοῖς παρῶν, καὶ τοῖς πάσαι, καὶ τὰ ἄρ' Ἐρώτα, Ἄ-
 φροδίτων, Πόθον παρῶν δὲ, Ἐλπίδα, Δίκην, Εὐ-
 νομίαν. ἕκτον δὲ τόπον παρῶν εἰλαβε τὸ ὑπὸ τῶν ποιητῶν
 πεπλασμένον. Ἡσιόδος γὰρ βεβλόμενος τοῖς ἱνιτοῖς θεοῖς
 πατέρα συστήσει εἰσῆγαγε τοῖς αὐτοῖς ἱνιτοῖς, Κοῖον
 τε Κρεῖον, Ἰφείον τε Ἰαπετόν τε. ἀπὸ τῶν καὶ μὴ-
 κὼν κέκληται. ἔβδμον δὲ καὶ ὅτι πᾶσι, τὸ ἀπὸ τῆς εἰς τὸν
 κρινὸν βίον θεωροῦσας ἐκτεπιμημένον. αἰθεραῖος δὲ ἱ-
 νιτῆρας, ὡς Ἡρακλέα, ὡς Διοσκύρου, ὡς Διονύσου. αἰ-
 θεραποιεῖς δὲ αὐτοῖς ἔφασαν εἶ, δὲ τῶν μὲν ἀπύτων
 τὸ ἴδιον κρεῖον, τῶν δὲ ζῶων, αἰθεραῖος καὶ ἱνιτοῖς κει-
 σμημένον, ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῶν καὶ πᾶσι, τὸ κρεῖον ἰσομῶς καὶ
 κακῶς ἔχθη διειροῦσας.

Τίς ἐστὶν ὁ θεός. ζ.

ΕΝΙΟΙ τῶν φιλοσόφων, κατὰ τὴν Διακρίσιν οὐ Μιλῆ-
 σιος, καὶ Θεόδωρος ὁ Κυρηνάιος, καὶ Εὐήμερος ὁ Τεγεατικός,
 κατὰ τὸν φασὶ μὴ εἶναι θεούς. τὸν δὲ Εὐήμερον καὶ Κλημά-
 ρος ὁ Κυρηνάιος ἀνέστησαν ἐν τοῖς ἰαμβοῖς, γράφων, Εἰς τὸ
 παρῶν τείχεος ἱερὸν ἀλέες δόρυ, δὲ τὸν πάλαυ χαλκῶν ὀπλά-
 σασ Ζαῖα, γέρον, ἀλαζῶν ἀδίκη βιβλία ψύχει. ταῦτ' εἰσι
 τὰ παρῶν τῶν μὴ εἶναι θεούς. καὶ Εὐριπίδης ὁ τραγωδοποιός
 ἀποκαλύψασθαι μὲν οὐκ ἠθέλησε, δεδουκῶς τὸν Ἄρειον
 πάρον ἐπέφησε δὲ τῶν τὸν ἔσπον. τὸν γὰρ Σίσυφον εἰσῆγα-
 γὲ παρῶν τῆς ταῦτης τῆς δόξης, καὶ σκυληρόβουσαν αὐτῆ
 ταῦτη τῆ γῶμη, Ἡν γὰρ χεῖνος (Φησὶν) ἔτ' ἀπακτος ἰὸ αἰ-
 θερῶν βίος, Καὶ θεοῦ δὲ, ἰσχύος θ' ὑπερῶν. ἔπειτα
 Φησὶ πλὴν αἰομίαν λυδῶν νόμον εἰσαγωγῆ. ἐπεὶ γὰρ ὁ ἰο-
 μος τὰ φανερά τῶν ἀδικημάτων εἰργαῖν ἐδιδάτο, κρύφα τε
 ἠδίκων πολλοί, τότε τίς σοφὸς ἀνὴρ ἐπέστησεν ὡς δεῖ αἰεὶ ἴδου-
 δεῖ λόγῳ τυφλάσθαι τὴν ἀλήθειαν, καὶ πείσασ τοὺς ἀνθρώ-
 πους ὡς εἰσι δαίμων ἀφῆτα γάλλων βίω, Ὅς ταῦτ' ἀκούει
 καὶ βλέπει φρονεῖ τ' ἀγαν. ἀπὸ τῆς γὰρ (Φησὶν) ὁ ποιητικὸς
 λῆρος, σὺν Κλημῆρι τῶν λέγοντι, εἰ θεὸν οἶδα, ἴδι ὅτι
 καὶ δαίμονι ῥέξαι πᾶν δυνάτον. ὥστε γὰρ ἰθεὸς δυνάται πᾶν
 ποιεῖν. ἐπεὶ τοι γὰ, εἰ θεός ἐστὶ, ποιείτω τὴν χόνα μέλαινα. τὸ δὲ πᾶρ ψυχρὸν, τὸ ὁ καὶ ἱνιτοῖς ὄρῶν, καὶ τὸ ἐλατῶν.

Palmer.

tribus formis vbi sunt, naturali, fabulosa, testimonio
 legum. naturalē philosophi, fabulosā poetē docēt,
 leges suas singulē habēt ciuitates. Tot doctrina in
 septē tribuitur partes. Prima est eorū quæ in cælo
 & sublimi fiunt obseruatio. homines n. ceperunt
 deum agnoscere, cum viderent stellas tantam cō-
 cinnitatē efficere, ac dies noctesq; & state & hyeme
 suos seruare statuos ortus atq; obitus: indeq; terrā
 animantia & fructus proferre. Itaq; pro patre cœ-
 lum, pro matre terram acceperunt. patrem illum,
 quod aquam instar seminis effunderet, matrem
 hanc quod conciperet & pareret. Cumq; viderent
 stellas perpetuo moueri, & in causa nobis esse vt
 Solem & Lunam contemplaremur, deorum iis
 nomen fecerunt à cursu ductum. Secundo & ter-
 tio loco deos distinxerunt in viles, Iouem scilicet,
 Iunonem, Mercurium, Cererem: & damnosos, Di-
 ras, Furias, Martem, quos vt violentos & seuos pla-
 cant factis atq; auertunt. Quartum & quintum lo-
 cum rebus & moribus animi adsignauerunt, vt A-
 mori, Veneri, Desiderio, & de rebus. Spei, Iusticię,
 Æquitati. Sextum locum figmenta poetarum oc-
 cupauerunt. Hesiodus enim cum genitis diis vel-
 let patrem statuere, hos deorum genitores ptulit,
 Cœumq; induperantem, Hyperionaque, Iapetumque.
 itaque hic locus fabulosus dicitur. Septimus iis est
 tributus, qui ob beneficia in vsum cōmunis vitæ
 collata honorib; diuinis sunt affecti, humano nati
 more, vt Hercules, Castor & Pollux, Bacchus. For-
 mam humanam iis adscripserunt, quia omnium
 rerum principatus est penes numē: omnibus autē
 animalibus præstat homo, pulcritudine, virtutum
 ornamentis, mente. Itaq; præstantissimos similes
 eorum quæ essent aliis omnibus superiora recte
 censuerunt.

Quid sit Deus. Cap. VII.

PHILOSOPHORVM quidam, vt Diagoras Melius,
 & Theodorus Cyrenæus, & Eumemerus Tegeata,
 omnino negauerunt esse deos. & Eumemerū etiam
 Callimachus Cyrenæus intulit, in Iambis scribēs,
 Venite frequentes ante muros in sanum,
 Vbi qui vetustum ex ære Tonantem formauit
 Senex loquax cum libris impiis friget.

hos dicit, quos composuit non esse deos docēs. Et
 Euripides tragicus poeta aperte quidem profiteri
 hanc sententiam non est ausus, metuens Arcopa-
 giticum iudicium: indicauit tamen hac ratione:
 Sisyphum introduxit, qui eam proferret ipseque
 ei patrocinatedus est,

Incondita olim vita fuit mortalium,
 Et belluina, viribusque seruiens.

legibus deinde positus ait iniusticiam fuisse repres-
 sam. sed cum hęc aperta possent flagitia prohibere,
 multi autem occulte scelera perpetrarent, tum
 quendam callidum virum produisse, qui docuerit
 veritati tenebras mendacio offundendas, homini
 busque persuadendum esse,

Quod sit perenni vita aliquis vigenis deus,
 Qui cernat ista, & audiat, atque intelligat.

Nugę enim poetarum valeant vna cum Callima-
 cho, cuius hoc est:

Esse deum si credis, & hoc te scire necesse est,
 Nil non hunc etiā posse deū facere. Non enim po-
 test omni deus facere, aut faciat, si est deus, niuē ni-
 grā, ignē frigidum, rectum eū qui sedet, vel cōtra.

Fugę enim poetarum valeant vna cum Callima-
 cho, cuius hoc est:

Nam Plato etiam vocalis ille cum diceret deum seipsum exemplati condidisse mundum, nequias redolet prisce antiquitatis obsoletas, quales becceselenas vetus comœdia vocat. quomodo enim finxit in seipsum intues, aut qui globosus est deus, & homine inferior? ANAXAGORAS dixit initio constituisse corpora, dei autem mentem ea digessisse, itaq; omnium rerum ortus effecisse. PLATO posuit prima corpora non stetisse, sed absq; ordine fuisse mota. Deus autem, inquit, ordinem animaduertens confutioni præstare, ea composuit. Cõmunis ambobus hic est error, quod deum faciunt res humanas curantem, ac ea de causa mundum adornantem. Beatum enim interitusque expert animal, omnibusque bonis perfecte cumulatum, neq; vllius capax mali, totum in sua beatitate atq; perpetuitate occupatum, non conuertit se ad curam rerum humanarum. miser quippe fuerit deus, si opificis aut fabri in morem onera subeat, sollicitusque sit de mundo apparando. Rursum is quem perhibet deus, aut non fuit priore illo seculo, quo corpora siue immobilia erant, siue nullo ordine ciebantur: aut dormiuit tum, aut vigilauit, aut neutru horum. Primum admitti nõ potest: est enim deus æternus. Neq; secundum: si enim dormiuit ab æterno, mortuus fuit. æternus enim somnus mors est. sed ne capax quidẽ somni deus est: magno enim interuallo diuisa sunt immortalitas dei, & res vicina morti. Quod si vigilauit, aut defuit ei aliquid ad felicitatem, aut perfecte fuit beatus. Prius eum felice esse non sineret; cui enim aliquid deest, felix non est. Absurdum quoq; est posterius. si enim nihil ei deerat, inanis fuit rerum superuacanearum aggressio. Iam si deus est, & eius curis res humanæ temperantur, qui sit quod malis bene est, bonis male? Nam Agamemno quidem,

Rex bonus, atque idem clarus bellator in armis,

à mœcho & adultera per insidias est occisus. eiusque gentilis Hercules cum multa mala humanam vitam infestantia aboleuisset, Deianiræ veneficio & fraude periit. THALES mentem mundi statuit deum. ANAXIMANDER stellas cœlestes deos. DEMOCRITVS deum in igne globoso, mundi animam. PYTHAGORAS de principiis vnitatem deum, ac bonum, quæ sit vnius natura, ipsa mens. Infinitam autem binarii naturam, genium & malum, vnde est multitudo materiæ, & visui expositus mundus. SOCRATES & PLATO vnum singularis & per se subsistentis nature ac solitariũ, reuera bonum. omnia autem hæc nomina ad mentem referuntur. Mēs ergo est deus, species separata, sin cera ab omni materiæ admixtione & perfectionibus obnoxii. ARISTOTELIS supremum deum ait esse specie separata, quæ insitat globo vniuersi, qui globus corpus est æthereum, quintum ab eo nuncupatum. quod cũ in orbes seu sphaeras sit diuisum natura cõtiguas, ratione seiunctas: harum quamuis existimat esse animal ex anima & corpore compositum: quorum corpus æthereum sit, ac in orbem circunducatur, anima autem ratio immobilis, motum actu efficiens. STOICI communius deum pronunciant esse ignem artificiosum via ingredientem ad mundi procreationem, qui mundus in se contineat omnes terminales formas, ex quibus singula fato nascantur.

A καὶ γὰρ Πλάτων ὁ μεγαλόφωνος εἰπὼν, Ὁ θεὸς ἐπλασε τὸν κόσμον, πρὸς ἑαυτὸ ὑπόδειγμα, ἵξει λήγου βεκκεσελίως, κατὰ γὰρ τοὺς τῆς ἀρχαίας κομμωδίας ποιητὰς. πῶς γὰρ αὐτὰ ἀτενίζων ἐπλασεν, ἢ πῶς σφαιροειδῆ τὸν θεὸν ὄντα (ἀπειρότερον αἰθέρος) ὁ δὲ Ἀναξαγόρας φησὶν ὡς εἰσηκεῖ κατ' ἀρχὰς τὰ σώματα, νοὺς δὲ αὐτὰ διεκρίσθησε θεὸς, καὶ ταῖς ἡμέραις τῶν ὀλῶν ἐποίησεν. ὁ δὲ Πλάτων οὐχ ἐσηκῆτα ὑπόθετε τὰ πρῶτα σώματα, ἀτάκτως ἢ κινεμένα. δὲ καὶ θεὸς (φησὶν) ὀπίστησας ὡς τάξις ἀταξίας ὅτι βελτίων, διεκρίσθησε ταῦτα. κρινῶς οὖν ἀμφοτέρωσιν ἀμφοτέρωσιν, ὅτι τὸν θεὸν ἐποίησαι ὀπίστησας τῶν αἰθερίων, ἢ καὶ τοῦτου χάριν τὸν κόσμον κατασκεύαζοντα. τὸ γὰρ μακρότερον καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ζῶν, συμπεπληρωμένον τε πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ κακῶν πᾶντος ἀδεκτον, ὅλον ὄντα τὴν σφαιρῆν τῆς ἰδίας διδασμοῦ ἰσῆ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀνεπιγρεφῆς ὅτι τῶν αἰθερίων πρῶτα κινήσας, καὶ ἀμφοτέρωσιν ἀμφοτέρωσιν, ἐργάτης δίκαιου καὶ τέκτονος, ἀχθοφορῶν καὶ μεμυμένων εἰς τὸν κόσμον κατασκεύαζοντα. καὶ πάλιν ὁ θεὸς ἐν λέγειν, ἢ τοῦ ἔμπεραθεν αἰῶνα ὅσον ἔστιν, ὅτε καὶ ἀκίνητα τὰ σώματα, ἢ ἀτάκτως ἐκινήσας, ἢ σκοπέτω, ἢ ἐρηγῶν ἢ ὁδῶν τερον τῶν καὶ ἔτε τὸ πρῶτον ὅτι δὲ ἀσθενῶν (ὁ γὰρ θεὸς, αἰώνιος) ἔτε τὸ δὲ πρῶτον. εἰ γὰρ ἐκκοιμᾶτο ἔξ αἰῶνος ὁ θεὸς, ἔτε ἀνήκει. αἰώνιος γὰρ ὕπνος ὁ θάνατός ἐστιν. ἀλλ' ἔτε δεκτικὸς ὕπνου θεὸς. ὁ γὰρ ἀθάνατος τῶν θεῶν καὶ τὸ ἐγγὺς θανάτου, πολὺ κερταίεται. εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἐρηγῶν, ἢ τοῦ ἐλέειπει εἰς διδασμοῖαι, ἢ πεπληρώκει μακροτήτητα. καὶ ἔτε καὶ τὸ πρῶτον μακρότερος ὅτι θεὸς (τὸ γὰρ ἐλλείπον εἰς διδασμοῖαι καὶ μακρότερον) ἔτε καὶ τὸ δὲ πρῶτον. μηδὲν ἢ ἐλλείπων, κειῶς ἐμμελεῖ ὀπιγρεφῆς πρῶτα εἴσει. πῶς ὅτι, εἰ πρὸ θεὸς ὅτι καὶ τῆ τοῦτου φραντῆδι τὰ καὶ αἰθερίων οἰκονομῆται, τὸ μὲν κίβδηλον ὀπιγρεφῆς, τὸ δὲ ἀσθενῶν τὰ πρῶτον. Ἀγαμέμνων τε γὰρ, Ἀμφοτέρωσιν, βασιλεύς τῶν ἀγαθῶν καὶ πρὸς τὴν ἀχμητήσιν, ὑπό μοι γὰρ καὶ μοιχαλίδης ἠπῆθῆς ἐδόλοφονήθη. καὶ ὁ τοῦτου δὲ συγγῆθῆς Ἡρακλῆς πολλὰ τῶν ὀπιλυμνομένων τὸν αἰθερίων βίον κερταίεται, ὑπό Δηϊαρείσας φαρμακῶθῆς ἐδόλοφονήθη. Θαλῆς νοῦν τῶν κόσμου θεόν. Ἀναξίμηνδρος τοῖς ἀσθενῶσιν ἐρεθίστας θεοῖς. Δημόκριτος νοῦν τὸν θεὸν ἐμπυροειδῆ, πᾶν τῶν κόσμου ψυχῶν. Πυθαγόρας τῶν ἀρχῶν πᾶν μὲν μονάδα θεόν, καὶ πᾶσαν, ἢ πῆς ἐστὶν ἢ τῶν ἐνός φύσιν, αὐτὸς ὁ νοὺς. πᾶν δὲ ἀόριστον δὴ ἀδα, δάμωνα καὶ τὸ κακόν, καὶ ἔστι τὸ ὑλικὸν πᾶντος. ἔστι δὲ καὶ ὁρατός ὁ κόσμος. Σωκράτης καὶ Πλάτων τὸ ἐν τὸ μονοφύες, καὶ ἀυτοφύες, τὸ μοναδικόν, τὸ ὅπως ἀγαθόν. πᾶντα δὲ ταῦτα τῶν ὀνομάτων εἰς τὸν νοῦν ἀπεύδει. νοὺς ἔν ὁ θεὸς, κερταίεται εἶδος, πᾶν τῆς ἀμιγῆς πάσης ὕλης, μηδὲν παθητῶν συμπεπληρωμένον. Ἀριστοτέλης τὸν μὲν αἰωπάτω θεόν, εἶδος κερταίεται ὀπιγρεφῆς τῆ σφαιρῆς τῶν πᾶντος, ἢ ἔστιν ἀγέρριον σῶμα, τὸ πέμπτον ὑπό αὐτῶν κερταίεται. διηρημένου ὅτι τοῦτου καὶ σφαιρῆς, τῆ μὲν φύσει σφαιρῆς, τὰ λόγῶν δὲ κερταίεται μῆδῆς, ἐκαστὴν οἴεται τῶν σφαιρῶν ζῶν ἔστι σφαιρῆς τοῦ σῶματος καὶ ψυχῆς. ὅν τὸ μὲν σῶμα, ὅτιν ἀγέρριον, κινούμενον κερταίεται ἢ ψυχῆ δὲ, λόγῶν ἀκίνητος, ἀπῆς πῆς κινήσας κατ' ἐργῆσαι. οἱ Στωϊκοὶ κρινῶν θεῶν ἀποφαινοται, πᾶν τεχνικόν ὀδῶ βασιλῶν, ὀπιγρεφῆς.

οἱ κόσμου ἐμπεριειληφότος πᾶν τῶν τοῖς ἀπερμηλικῆς λόγοις, καὶ οἱ ἐκαστῶν καὶ εἰμαρμένῶν γίνεται.

καὶ πνεῦμα μὲν διήκων δι' ὅλου τοῦ κόσμου, τὰ δὲ πνεύματα
 εἰς μεταλαμβάνον δι' ὅλης τῆς ὕλης, δι' ἧς κεραιρῆκει πα-
 ραλλάξει. τὸν δὲ καὶ τὸν κόσμον καὶ τὰς ἀστέρας καὶ τὴν
 γῆν, τὸν δὲ ἀνωτάτω πύργων νοῦν, ἐν αἵτεροι. Ἐπίκου-
 ρος αὐτοπροειδὲς μὲν πρὸς τοὺς θεοὺς, λόγῳ δὲ πρὸς τὰς
 πύργους θεωρητοὺς ἀφ' οὗ λεπτομέρειαι τῆς τῶν εἰδώλων
 φύσεως. ὁ δὲ αὐτὸς ἄλλας τέσσαρας φύσεις καὶ ἄλλοις ἀ-
 φθάρτοις τὰς δὲ, τὰ ἀτομα, τὸ κενόν, τὸ ἀπειρον, τὰς ὁμοίτη-
 τας αὐτῶν ὁ λέγονται ὁμοιομέρειαι καὶ σοίχεια.

Περὶ δαμώνων καὶ ἡρώων. η'.

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΩΣ ὅτι τὰ πρὸς θεῶν λόγῳ τὸν πρὸς
 δαμώνων καὶ ἡρώων ἰσορητέον. Θαλῆς, Πυθαγόρας, Πλά-
 των, οἱ Στωϊκοὶ, δαμόνας ὑπολαμβάνουσι ψυχικάς. εἰ δὲ
 καὶ ἡρώας τὰς κεραιρῆσιν ψυχὰς τῶν σωμάτων καὶ ἀγα-
 θοὺς μὲν, τὰς ἀγαθὰς κακούς δὲ, τὰς φάουλαι. Ἐπίκουρος δὲ,
 ὅσδεν ὑπτῶν ἐγκρίει.

Περὶ ὕλης. θ'.

ΥΛΗ ὅτι ὁ ὑποκείμενον πρῶτον ἡρέσει καὶ φθορὰ
 καὶ τῆς ἄλλαις μεταβολαῖς. οἱ δὲ πρὸ Θαλέω καὶ Πυθα-
 γόρου καὶ οἱ Στωϊκοὶ τρεπλῶ καὶ ἀνοιωτῶ καὶ μετα-
 βλητῶ καὶ ῥασιῶ ὅλου δι' ὅλου τῆς ὕλης. οἱ δὲ πρὸ
 Δημοκρίτου, ἀπαθῆ τὰ πρῶτα, τὴν ἀτομον, καὶ τὸ κενόν,
 καὶ τὸ ἀσώματον. Ἀριστοτέλης καὶ Πλάτων, τὴν ὕλην
 σωματικὴν, καὶ ἀμορφον, ἀειδεν, ἀσχημάτισον, ἀποιοῦν
 μὲν ὅσον ἐπὶ τῆ ἰδία φύσει, δεξασθῶν τῶν εἰδῶν, ὅτι ἰδι-
 κῶ καὶ ἐκμεγεῖον καὶ μητέρα ἡρέσσαι. οἱ δὲ ὕδαρ λέ-
 γοντες, ἡ γῆ, ἡ πύρ, ἡ ἀέρα, τὴν ὕλην, ὅσδεν ἀμορφον αὐ-
 τῶν λέγουσιν, ἀλλὰ σῶμα οἱ δὲ τὰ ἀμερῆ, καὶ τὰς ἀτόμους,
 ἀμορφοί.

Περὶ ἰδέας. ι'.

ΙΔΕΑ ὅτι οὐσία ἀσώματος, αὐτὴ μὲν μὴ ὑφεστῶσα
 καθ' αὐτὴν, εἰρηνίζουσα δὲ τὰς ἀμορφους ὕλας, καὶ αἴτια γι-
 νομένη τῆς τούτου δειξέως. Σωκράτης καὶ Πλάτων χω-
 ρεῖας τῆς ὕλης οὐσίας τὰς ἰδέας ὑπολαμβάνουσι ἐν τοῖς
 νοήμασι καὶ ἐν τῆς φαντασίας τῶ θεοῦ, τοῦτέστι τοῦ νοῦ, ὕψε-
 τῶσας. Ἀριστοτέλης δὲ εἶδη μὲν ἀπέλιπε καὶ ἰδέας, ὅ μὲν
 κεραιρῆσιν τῆς ὕλης, ὅ δὲ ὦν γεγονὸς δὲ πρὸ τῶ θεοῦ.
 οἱ δὲ πρὸ Ζενοῦ Στωϊκοὶ ἐνοήματα ἡμέτερα τὰς ἰδέας ἐ-
 φασαν.

Περὶ αἰτίων. ια'.

ΑΙΤΙΟΝ ὅτι ὁ ἀποτέλεσμα, ἢ δι' ὁ συμβαίνει π.
 Πλάτων τειχῶς δὲ ἀπονο. φνοὶ γὰρ ὕψ. ὅ δὲ εἰς πρῶτος ὁ. κω-
 εἰώτερον δὲ ἡγεῖται δὲ ὕψ. ὅ δὲ ἰὼ δὲ ποικῶν, ὅ δὲ τοῦς.
 Πυθαγόρας καὶ Ἀριστοτέλης τὰ μὲν πρῶτα αἴτια, ἀσώ-
 ματα τὰ δὲ καὶ μετὰ τὴν καὶ συμβεβηκός, τῆς σωματικῆς
 ὑποστάσεως. ὡστε εἰ τὸν κόσμον σῶμα. οἱ Στωϊκοὶ πρῶτα
 τὰ αἴτια, σωματικὰ πρῶτα γὰρ.

Περὶ σωμάτων. ιβ'.

ΣΩΜΑ ὅτι ὁ τειχῶς αὐτὸν, πλάτει, βάθει, μήκει
 ἢ ὄγκος αὐτίτυπος, ὅσον ἐφ' αὐτῶν δὲ κατέστη τόπον. Πλάτων, ὁ μὴτε βαρὺ μὴτε κῆφον ὅτι τῆ φύσει, ἐν γε τῶν οἰ-
 κείων τῶν ὑπὸ δέχον. ἐν δὲ γε ὅ δὲ ἀλλοτεία ἡρώων, τότε δὲ ἀσιν ἰχθῶν ἐκ τῶν ὕλης ῥοπήν ἢ τῶν βαρῶν ἢ κῆ-
 φον.

A Ac spiritum quidem per totum penetrare mun-
 dum, nomina autē à materia, quam pervadit, su-
 mere mutationibus. Ad hæc, deum esse mundum,
 stellas, terram: supremum autem omnium deo-
 rum esse mentem quæ est in æthere. EPICURVS o-
 mnibus diis humanam formam tribuit, solaque
 eos ait cerni ratione, ob tenuitatem partium natu-
 ræ simulacrorum. Idem alias quatuor naturas præ-
 didit interitus expertes: atomos, inane, infinitum,
 partes similes: quæ etiam elementa vocat.

De genis & heroibus. Cap. IIX.

B TRACTATIONI de diis, adiciamus narratio-
 nem de genis & heroibus. Thales, Pythagoras,
 Plato, Stoici, esse aiunt genios, substantias anima
 præditas. Heroes quoque esse animas à corporibus
 separatas. bonos, si bonæ: malos, si malæ. Epicurus
 nihil horum admittit.

De materia. Cap. IX.

C MATERIA est primum ortus interitusque subie-
 ctum, aliarumque mutationum. Qui Thaletem
 Pythagoramque sequuntur, & Stoici, mutabilem
 fluxamque tota suapte natura per Vniuersum eam
 statuunt. Democriti sectatores non affici prima,
 atomum, inane, & incorporeum. Aristoteles & Pla-
 to materiam esse corpoream, formæ speciei que ex-
 pertæ ac figuræ, qualitatis etiam suapte natura va-
 cuam: sed formarum receptaculum, tanquam nu-
 tricem & subiectum in quo rerum imagines im-
 pressu referantur, ac matricem. Qui pro materia
 aquam, terram, ignem, ac remve ponunt, ii iam nõ
 informant materiam, sed corpus ponunt. Informem,
 qui indiuidua corpora siue atomos.

De Idea. Cap. X.

D IDEA substantia est corporis expertis, quæ cum
 per sese ipsa subsistit, tum formæ expertem mate-
 riam informat, iisque rebus causam præbet vt exsi-
 stant ac monstrari possint. Socrates & Plato ideas
 putauerunt à materia secerni, & in intellectu ac
 imaginatione dei subsistere. Aristoteles formas at-
 que ideas reliquit: non tamen à materia secretas.
 Idem enim alienus ab ea fuit sententia, quæ mun-
 di creationem deo adscribit. Stoici, cuius sectæ
 Zeno princeps fuit, nostræ mentis conceptus
 idearum nomine intelligunt.

De causis. Cap. XI.

E CAUSA est, cuius effectus est, aut à qua aliquid
 proficiscitur. Plato triplicem facit causam, Effi-
 cientem, Materiam, Finem. Principatum tamen
 efficienti defert, quæ est mens. Pythagoras. * Ari-
 stoteles primas causas facit corporis exfortes, alias
 participatione aut per accidens substantiæ corpo-
 reæ, ita vt mundus sit corpus. Stoici omnes cau-
 sas statuunt corporeas: dicunt enim esse Spi-
 ritus.

De corporibus. Cap. XII.

F CORPVS est quod tres habet dimensiones, lati-
 tudinem, profunditatem, longitudinem. aut moles
 sensui per se renitens: aut quod locum occupat.
 Platoni, quod neque graue est suapte natura, neque
 leue, dum suo proprio est in loco: cum vero est
 in alieno, tum id inclinari, inclinandoque mo-
 mētum aut ad grauitatem aut ad leuitatē adipisci.

Aristotelis sententia est, terram simpliciter esse grauissimam, ignem leuissimum: aerem & aquam alias aliter habere STOICI duo de quatuor elementis leuia esse. aerem & ignem: duo grauia, aquam & terram. Leue enim esse, quod non inclinatione aliqua, sed natura fertur à medio. graue, quod ad medium ipsum enim medium non est graue. EPICVRVS incomprehensibilia esse corpora: prima autem, simplicia. quæ autem ex his concreta sint, omnia esse grauia. atomos moueri, alias ad perpendicularum, alias deflexione quadam: quæ sursum ferantur, alias ictu, alias trepidatione.

De minimis. Cap. XIII.

EMPEDOCLES ante quatuor elementa ponit quædam minutissima fragmenta, tanquam elementa elementis priora, simularium partium & teretia. HERACLETVS ramenta quædam minima & diuisionem non admittentia introducit.

De figuris. Cap. XIV.

FIGVRA superficies est, & circumscriptio atq; terminus corporis. Pythagorici quatuor elementorum corpora globosa esse aiunt, igni demto, cui vt supremo, turbinis formam tribuunt.

De coloribus. Cap. XV.

COLOR qualitas corporis est, quæ visu potest percipi. Pythagorei colorem appellauerunt superficiem corporis. Empedocles, id quod congrueret meatibus visui inferuentibus. Plato flammam à corporibus emicantem, cuius partes proportionem respondeant visui. Zeno Stoicus colores primam materiam figurationem esse dixit. Pythagorei coloris genera faciunt album, nigrum, rubrum, pallidum. discrimina colorum deducunt à certis mixtionibus elementorum: & in animalibus, ob varietates locorum atq; aeris.

De sectione corporum. Cap. XVI.

THALETIS & Pythagoræ sectatores, negant in infinitum progredi sectionem eorum corporum, quæ motibus sunt obnoxia, sed subsistere in iis quæ indiuidua sunt, & atomi dicuntur. Aristoteles facultate infinitam esse docet sectionem corporum, sed actu eam facultatem nullo finiri.

De mixtione & temperatione. Cap. XVII.

VETERES qualitatum mutatione censuerunt elementa misceri. Anaxagoras, & Democritus, eorumq; affecta, iuxta se inuicem positione. Empedocles ex minoribus molibus coalescere elementa, quæ sint minima, ac tanquam elementorum elementa. Plato tria corpora. non enim vult ea esse elementa, aut appellare: sed inter se commutari, ignem, aerem, aquam, terram in horum vllum non posse permutari.

De inani. Cap. XVIII.

ATHALETE ad Platonem vsq; philosophi naturam scrutantes, vacuum esse negauerunt. Empedocles sic:

In mundo vacuum nihil est, nihil est quod abundet.

Leucippus, Democritus, Demetrius, Metrodorus, Epicurus, corpora sectionem non admittentia dixerunt multitudine infinita, inane autem magnitudine esse infinitum. Stoici censuerunt nullum intra mundum esse inane, sed extra mundum esse. Aristoteles tantum esse inane extra mundum, vt respirare possit cælum: esse enim hoc igneum.

A Φύσις. Αἰσοτέλης βαρύτατον μὲν εἶναι τὴν γῆν ἀπλῆς, κρυφώτατον δὲ, ὃ πῦρ· ἀέρα ὅτι καὶ ὕδωρ, ἄλλοτ' ἄλλως. οἱ Σταϊκὸι δύο μὲν ἐκ τῶν πεπαιρωμένων στοιχείων κρύφα, πῦρ καὶ ἀέρα· δύο ὅτι βαρέα, ὕδωρ καὶ γῆ. κρυφὸν γὰρ ἕως ἀρχῆς ὅφυσι οὐκ ἴσθαι ἀπὸ τοῦ ἰδίου μέσου. βαρὺ δὲ, ὃ εἰς μέσον. βαρὺ ὅτι ἐστὶ ὃ μέσον. Ἐπίκουρος ὅτι ἀσείληπτα εἶναι τὰ σώματα καὶ τὰ πρῶτα ὅτι ἀπλᾶ, τὰ ὅτι ἐκ ἐκείνων συγκρίματα, πῶτα βάρους ἔχειν κινεῖσθαι ὅτι τὰ ἄτομα, ὃ μὲν καὶ σάθμιον, ὃ ὅτι καὶ παρεκκλινῶν, τὰ ὅτι αἰώ και ἐκείνα, καὶ πληγῶν, καὶ παλμών.

B Περὶ ἐλαχίστων. ιγ'. ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ πρὸ τῶν πεπαιρωμένων στοιχείων θραύσματα ἐλάχιστα οἰοῖται στοιχεῖα, ὅτιναι στοιχείων, ὁμοιομερῆ, ὅτιναι βεῖσθαι προκύβητα. Ἡρακλεῖτος ψηφισμὰ πηκὰ ἐλάχιστα καὶ ἀμερῆ εἰσάγει.

C Περὶ χρωμάτων. ιδ'. ΣΧΗΜΑ, εἶναι ὅτι φαίνεται καὶ περιγραφή καὶ ὅτιναι σώματος. οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου, σφαιρικά τὰ σώματα τῶν τετάρων στοιχείων, μόνον ὅτι ἀνώτατον πῦρ, κωνοειδές.

C Περὶ χρωμάτων. ιε'. ΧΡΩΜΑ, εἶναι ποιότης σώματος ὁρατῆ. οἱ Πυθαγορεῖσι χροαὶ ἀνεκάλω τῶν ὅτι φαίνεται τῶν σώματος. Ἐμπεδοκλῆς ὅτιναι πόρεις τῆς ὀφθαλμοῦ ἐναρμότῃον. Πλάτων φλόγα ἀπὸ τῶν σωμάτων, σύμμετρα μόρια ἔχουσαν πρὸς τὴν ὀφθαλμῶν. Ζεῶν ὅτιναι Σταϊκὸι τὰ χρώματα, πρῶτος εἶναι χρωματισμοὶ τῆς ὕλης. οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου τὰ γῆ τῶν χρωμάτων, λευκὸν τε καὶ μέλαν, ἐρυθρὸν, ὀχρῶν, τὰ δὲ διαφορὰς τῶν χρωμάτων πρὸς τὰς ποικιλίας μίξεις τῶν στοιχείων τὰς ὅτι τῶν ζώων, καὶ πρὸς τὰς ποικιλίας τῶν ὅτι τῶν ἀέρων.

D Περὶ τομῆς σωμάτων. ις'. Οἱ ἀπὸ Θαλέω καὶ Πυθαγόρου παθητὰ σώματα, καὶ τμητὰ εἰς ἀπειρον ἢ τὰς ἀτόμους ἢ τὰ ἀμερῆ ἴσασθαι, καὶ μὴ εἰς ἀπειρον εἶναι τὴν τομῆν. Αἰσοτέλης δινώσει μὲν εἰς ἀπειρον, ἀτελεχέα ὅτιναι δαμῶς.

E Περὶ μίξεως καὶ κρύσεως. ιζ'. Οἱ μὲν ὁμοῖοι τὰς τῶν στοιχείων μίξεις, κατ' ἀλλοίωσιν οἱ ὅτιναι Ἄναξαγόρου καὶ Δημόκριτον, καὶ πρὸς τὰς εἰς Ἐμπεδοκλῆς δὲ ἐκ μικροτέρων ὄγκων τὰ στοιχεῖα συγκρίσει, ἀπὸ ὅτιναι ἐλάχιστα, καὶ οἰοῖται στοιχεῖα στοιχείων. Πλάτων μὲν τρεῖς σώματα (ὅτι γὰρ θέλει κρυῖναι αὐτὰ εἶναι) στοιχεῖα, ἢ πρῶτον ὀνομαζέσθαι) τρέπεται εἰς ἄλληλα, πῦρ, ἀέρα, ὕδωρ τὴν δὲ γῆν, εἰς πέντε τῶν ἀμετάβλητων.

F Περὶ κενοῦ. ιη'. Οἱ ἀπὸ Θαλέω φυσικὸι πῶτα μὲν Πλάτωνος ὅτι κενὸν ἀπέγνωσαν. Ἐμπεδοκλῆς, Οὐδὲν τι τῶν πρῶτων κενὸν πέλει ὅτιναι ἀσείληπον. Ἀθήκιππος, Δημόκριτος, Δημήτριος. Μηθῶ δὲ ὁμοῖοι, Ἐπίκουρος, τὰ μὲν ἄτομα, ἀπειρα τῶν πληθῶν τὸ ὅτι κενὸν, ἀπειρον ὅτιναι μὲν γὰρ οἱ Σταϊκὸι, ὅτιναι ὅτιναι ὅτιναι ὅτιναι κενὸν, ἔξωθεν δὲ αὐτὸ ἀπειρον. Αἰσοτέλης πρῶτον εἶναι ὅτι κενὸν ἐκ τῶν τῶν κόσμου, ἀστε ἀπαιεῖν τῶν ὅτιναι ὅτιναι αὐτὸν πύρρον.

Περὶ τόπου. ιθ.

ΠΛΑΤΩΝ, ὁ μεταληπτικὸν τῶν εἰδῶν, ὅσα εἴρηκε με-
ταφορικῶς τῷ ὕλει, κατὰ τὴν πηλὴν καὶ δεξιὰ μὲν.
Αἰσοτέλης, ὁ ἔραπν τῶν ἐπιέχοντος σωματικῶν ὅσα ἐπι-
χιδύα.

Περὶ χώρας. κ.

Οἱ Στωϊκοὶ καὶ Ἐπίκουρος, διαφέρουσι κενόν, τόπον, χώραν
καὶ ὁ μὲν κενόν, εἶναι ἐρημικὸν σώματος· τὸ δὲ τόπον, ὁ ἐχόμενον
ὑπὸ τοῦ σώματος· τὸ δὲ χώραν, ὁ ἐκ μέρους ἐχόμενον, ὡς κατὰ
ὅτι τὸ οἶνον πιθάκης.

Περὶ χρόνου. κα.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ, τὸ χρόνον, τὸ σφαιρακῶς ἐπιέχοντος
εἶναι· Πλάτων, ἀλόγος εἰκόνα κινήτων, ἢ ἀλόγημα τὸ ἐκ χρόνου
κινήσεως· Ἐρατοσθένης τὸ ἡλίω πορείας.

Περὶ ἐπίσης χρόνου. κβ.

ΠΛΑΤΩΝ, ἐπίσης χρόνου τῶν τῶν οὐρανοδκίνησιν. οἱ
πλείους τῶν Στωϊκῶν αὐτῶ τῶν κινήσιν καὶ οἱ μὲν πλεί-
ους ἀγνήτην τὸν χρόνον, Πλάτων δὲ γνήτην κατ' ὅτι-
νοιας.

Περὶ κινήσεως. κγ.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ, Πλάτων, Κίνησις, ὅτι διαφέρει πρὸς ἡ-
τερότης ἐν ὕλει. Αἰσοτέλης, ἐντελέχεια κινήτων. Δημόκρι-
τος, ἐν ἧρος τὴν κινήσεως ὅσα τῶν πλάτων. Ἐπίκουρος, δύο εἶδη
τὴν κινήσεως, ὅσα τῶν σάθμιον, καὶ ὅσα τῶν παρέγκλιον. Ἡρόφιλος,
κινήσεως τῶν μὲν, λόγῳ θεωρητικῶν, τῶν δὲ, ἀσθητικῶν. Ἡρόκλητος
ἡρεμία μὲν καὶ σάθμιον ἐκ τῶν ὅλων αἰρήει· (ἐστὶ γὰρ τὸ τῶν
νεκρῶν) κινήσιν δὲ αἰδίον μὲν τοῖς αἰδέοις, φθαρτικῶν δὲ τοῖς
φθαρτοῖς.

Περὶ ἡμέσεως καὶ φθορῆς. κδ.

ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ, Μελισσος, Ζηνῶν, διήρην ἡμέσιν καὶ
φθορῶν, ἀλλὰ ὁ νομίζειν ὅτι πᾶσι ἀκίνητον. Ἐμπεδοκλῆς ὁ δὲ
καὶ Ἐπίκουρος, καὶ πᾶσι ὅσοι μὲν σωμαθροισμὸν τῶν λεωτο-
μερῶν σωματικῶν κοσμοποιῶσι, καὶ σὺγκρίσεως μὲν καὶ ἀσπρί-
σις εἰσάγεισι, ἡμέσεις δὲ καὶ φθορῆς οὐ κενῶς. οὐ γὰρ τῶν
πᾶσι ὅσα ἀλλοιώσεως, κατὰ τὸ πᾶσι ἐκ σωμαθροισμῶν τῶν
ταῖς γίνεσθαι. Πυθαγόρας καὶ πᾶσι ὅσοι παθητικῶν τῶν ὕ-
λει ὑποπίνονται κενῶς ἡμέσιν καὶ φθορῶν γίνεσθαι. ἐκ γὰρ
ἀλλοιώσεως σοιχείων καὶ ἔσπης καὶ ἀιαλύσεως ταῖς γίνε-
σθαι.

Περὶ ἀνάγκης. κε.

ΘΑΛΗΣ, ἰσχυρότατην ἀνάγκη· κατὰ γὰρ τῶν πᾶσι
πᾶσι. Πυθαγόρας ἀνάγκη εἶναι ἀεὶ κείσθαι τῶν κόσμου. Παρ-
μενίδης καὶ Δημόκριτος πᾶσι κατὰ ἀνάγκη· τῶν αἰ-
τικῶν δὲ εἶναι καὶ εἰρημικῶν, καὶ δίκαιον, καὶ ἀσθενῶν, καὶ κ-
κοσμοποιῶν.

Περὶ ἐπίσης ἀνάγκης. κς.

ΠΛΑΤΩΝ, πᾶσι μὲν εἰς ἀσθενῶν ἀγεί, πᾶσι δὲ εἰς ἀνάγ-
κειον. Ἐμπεδοκλῆς ἐπίσης ἀνάγκης, ἀπᾶν χροστικῶν τῶν ἐρῶν
καὶ τῶν σοιχείων. Δημόκριτος τῶν ἀπᾶν τῶν ἀσθενῶν, καὶ τῶν φθορῶν καὶ πλη-
γῶν τῶν ὕλης. Πλάτων ὅτι μὲν τῶν ὕλει, ὅτι τῶν τῶν ποιοῦντες
κατὰ τῶν ὕλει ἡμέσιν.

Περὶ εἰρημικῶν. κς.

ἩΡΑΚΛΕΙΤΟΣ πᾶσι κατὰ εἰρημικῶν, τῶν δὲ
αὐτῶν ἀσθενῶν καὶ ἀνάγκη. Πλάτων ἐγκρίσει μὲν
τῶν εἰρημικῶν ὅτι τῶν ἀσθενῶν ψυχῶν καὶ βίαν,

De loco. Cap. XIX.

PLATO id locum vocavit, quod in se admitteret
formas, translatione utens in materia notanda,
quæ quasi nutritrix sit atq; receptaculum. Aristote-
les, extremitatem corporis continentis, contigu-
am contento.

De capacitate. Cap. XX.

STOICI & Epicurus differre volunt inane, lo-
cum, capacitatem: & definiunt inane vacuitate
corporis: locum, qui à corpore occupetur: capa-
citatem, quod partim à corpore impletur, ut doli-
um à vino.

De tempore. Cap. XXI.

PYTHAGORAS sensit, tempus esse globum am-
bientis corporis. Plato, mobilem æternitatis ima-
ginem, aut motus mundi interuallum. Eratosthe-
nes, Solis motum.

De natura, seu substantia temporis.

Cap. XXII.

ETIAM Plato dicebat esse motum cæli. Plerique
Stoicorum, ipsum motum: nec non, temporis nul-
lum fuisse exordium. Plato, intelligentia geni-
tum.

De motu. Cap. XXIII.

HANC Plato post Pythagoram differentiam
quandam aut diuersitatem esse in materia dixit.
Aristoteles, actum (ipsius vox est entelechia) rei
mobilis. Democritus, vnum genus motui dedit,
obliquum. Epicurus duas motus species, ad per-
pendicularum, & ad declinationem. Herophilus,
motum alium sola mente intelligi, alium sentiri.
Heracletus motum & statum prorsum è natura
sustulit. hunc mortuorum esse dicens, motum au-
tem sempiternorum perennem, intermittentem
esse rerum fluxarum.

De ortu & interitu. Cap. XXIV.

PARMENIDES, Melissus, Zeno, cum omnia mo-
tus expertia esse opinarentur, ortum & interitum
prorsus negauerunt. Empedocles, Epicurus, deni-
que quotquot mundum è minutis construunt par-
ticulis: ij concretiones quidè ac secretionis qual-
dam introducunt, ortus & interitus esse negant.
neq; enim qualitates alterando, neq; coaceruatio-
ne incrementa fieri. Pythagoras, & quotquot ma-
teriam perpeffionibus obnoxiam ponunt, ij pro-
prie ortus & interitus esse affirmant. res enim al-
teratione, mutatione, & resolutione elementorum
fieri.

De necessitate. Cap. XXV.

THALETIS est: validissima omnium est neces-
sitas: omnia enim ei subsunt. Pythagoras aiebat
mundo circumdatam esse necessitatem. Parme-
nides & Democritus, omnia fieri ex necessitate. e-
andemque esse Fatum, Iusticiam, Prouidentiam,
mundi effectricem.

De natura, siue substantia necessitatis.

Cap. XXVI.

PLATO quædam ad prouidentiam, quædam ad
necessitatem reuocat. Empedocles naturam ne-
cessitatis, causam esse ait, quæ vtriusq; principiis &
elementis. Democritus renisum, lationem, & per-
cussionem materiæ. Plato alias materiam, alias ef-
fectricis causæ respectum ad materiam.

De fato. Cap. XXVII.

HERACLETUS omnia fato fieri dixit: idq; idè esse
cū fato. Plato inferic quidè fatū humanæ vitæ atq;

actionibus: addit tamen causas à nobis profectas. Stoici, hac in re Platonis similes, necessitatem a- iunt causam esse immobilem & violentam: Fatum vero connexum esse causarum ordine conten- tum, quo etiam includantur ea quæ sunt nostra: quorum alia fatalia debeant haberi, alia fato non concessa.

De naturafati. Cap. XXVIII.

HERAGLETVS fati substantiam esse ait ratio- nem quæ per vniuersi naturam transeat: ipsa au- tem sit æthereum corpus, semen procreationis v- niuersi. Plato rationem legemq; æternam naturæ vniuersi. Chrysippus facultatem spiritualem, quæ totum mundum ordine disponat. Idem in Defini- tionibus, Fatum, inquit, mundi est ratio, aut lex co- rum quæ sunt in mundo, ac prouidentia admini- strantur. Aut: ratio, secundum quam & quæ fuere, facta sunt: & fiunt quæ fiunt: & fient ea quæ erunt. Stoici seriem causarum, id est, ordinem & connex- ionem inuiolabilem. Possidonius tertium à Ioue locum tribuit: primum enim Ioui adsignat, secun- dum naturæ, tertium fato.

Defortuna. Cap. XXIX.

HANC Plato ait causam per accidens esse & con- sequi inopinato in iis, quæ consilio institutoq; ho- minum suscipiuntur. Aristoteles causam per acci- dens in his, quæ appetitu mouente finis causa a- guntur: incertam eam, & stabilem. Porro fortu- nam à casu differre: cum illa in actionibus locum habeat duntaxat, casumq; admittat: casus autem fortunæ locum non det semper, quippe cum casus & in ratione præditis, & in brutis, adeoque etiam inanimatis locum habeat: fortuna non, nisi vbi ra- tio inest. Epicurus causam esse dixit instabilem, ob- mutationem personarum, temporum, morum. Ana- xagoras & Stoici, causam dicunt esse quæ hu- mana ratiocinatione cognosci nequeat. Fieri enim alia necessario, alia fato, alia instituto animi, alia forte fortuna, alia casu.

De natura. Cap. XXX.

EMPEDOCLI visum fuit, nihil esse naturam, nisi permixtionem & diuulsionem elementorum. Sic enim scribit in primo libro de Naturali philoso- phia:

*Iam quod naturam mortales nomine dicunt,
Hoc nihil est: neq; enim mortem natura, vel ortum
Humano præbet generi. nam mixtio tantum,
Mixturemque subest quadam secretio rebus,
Idq; homines vulgo naturam dicere suerunt.*

Itidem Anaxagoras concretionem, & secretio- nem, id est, ortum & interitum, nature nomine in- telligebat.

A σπειρισάγει δὲ καὶ τὸ παρ' ἡμᾶς αἰτίαι. οἱ Στωϊκοὶ Πλάτωνι ἐμπεδοκῆ, καὶ τὴν μὲν ἀνάγκην αἰκμητὴν φασὶν αἰτίαι καὶ βίαια κινῶν. τὸ δὲ εἰμπεδοκῆ, συμπλοκῆ αἰτιῶν τεταγμένῃ, ἐν ἧ συμπλοκῇ καὶ τὸ παρ' ἡμᾶς, ὡς τὰ μὲν εἰμπεδοκῆ, τὰ δὲ ἀνείμπεδοκῆ.

Περὶ φύσεως εἰμπεδοκῆς. κη.

B ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ οὐσίαι εἰμπεδοκῆς, λόγον τὸ ἀφ' ἑσῆς τῆς πόμπης δὴκοντα. αὐτὴ δὲ ἐστὶ τὸ αἰθέριον σῶμα, ἀέρμα τῆς τῆς πόμπης φύσεως. Πλάτων λόγον αἰθίου καὶ νόμον αἰθίου τῆς τῆς πόμπης φύσεως. Χρυσίππος διῶαμιν πνέουσα πικρὴ πᾶζει τῆς πόμπης δεικτικῆς. καὶ πάλιν ἐν τοῖς ὄρεσι, εἰμπεδοκῆ ἐστὶν ὁ τῆς κόσμου λόγος, ἢ νόμος τῶν ὄντων ἐν τῷ κόσμῳ παρρησία δεικτικῆς, ἢ λόγος καθ' ὃν τὰ μὲν γίνονται, γέρονε τὰ δὲ γινόμενα, γίεται τὰ δὲ γηρασόμενα, γηρο- σεται. οἱ Στωϊκοὶ, εἰρήμον αἰτιῶν, πούτεσι πᾶξιν καὶ ὀπισσώ- δεσιν ἀποφάσσονται. Προσειδώνιος τείτιον ἀπὸ Διός. παρρη- τον μὲν γὰρ εἶπὸν Δία, δδύτερον, τὴν φύσιν, τείτιον δὲ, τὸ εἰμπεδοκῆ.

Περὶ τύχης. κθ.

C ΠΛΑΤΩΝ αἰτίαι ἐν παρρησιαστικῇ καὶ συμβεβηκῆς, καὶ τὸ ἀκατάληκτον. Αἰσιοτέλης αἰτίαι κατὰ συμβεβη- κῆς ἐν τοῖς καθ' ὁρμὴν ἐνεκὰ πινος γινόμενοις, ἀδύλον καὶ ἀ- σατον. Διαφέρων δὲ τὴν τύχης τὸ αὐτόματον. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τύχης καὶ αὐτομάτου εἶναι ἐν τοῖς παρρησιαστικῇ πόμπης. τὸ δὲ αὐτόματον, ἐστὶ ἀπὸ τύχης. (ἐν γὰρ τοῖς ἔξω παρρησιαστικῇ) καὶ τὴν μὲν τύχην, τῶν λογικῶν. τὸ δὲ αὐτόματον, καὶ τὸ λο- γικῶν καὶ τῶν ἀλόγων ζώων καὶ τῶν ἀψύχων σωματίων. Ἐπί- κρουτος ἀσύσατον αἰτίαι παρρησιαστικῇ, χρόνοις, ἔθους. Αἰ- ναξαγόρας καὶ οἱ Στωϊκοὶ ἀδύλον αἰτίαι ἀφ' ἑσῆς πινος λο- γισμῶ. ἀ μὲν γὰρ εἶναι κατ' ἀνάγκην, ἀ δὲ καθ' εἰμπεδοκῆ, ἀ δὲ κατὰ παρρησιαστικῇ, ἀ δὲ κατὰ τύχην, ἀ δὲ κατὰ τὸ αὐτό- ματον.

Περὶ φύσεως. λ.

D ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ φύσιν μηδὲν εἶπὸν, μίξιν δὲ τῶν στοιχείων καὶ ἀφ' ἑσῆς. γράφει γὰρ ἕτως ἐν τῷ παρρησιαστικῇ φυσικῷ, Ἄλλο δὲ τοι εἶρω. φύσις ἐστὶν ὅτιν ἀπώτων ὀνητῆ, ἐστὶ πινος λογικῆς θανάτιο τελευτῆ, Ἄλλὰ μόνον μίξιν τε ἀλλάλαξιν τε μιγῆτων Ἐστὶ, φύσις ἢ βροτῆς ὀνομάζεται ἀφ' ἑσῆς πινος. Αἰναξαγόρας ὁμοίως τὴν φύσιν, σύγκρισιν καὶ ἀφ' ἑσῆς πινος, πούτεσι γίεσιν καὶ φθορῆν.